

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

x

Nro 19 • Perjantaina 28. syyskuuta 2007

58. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 22 %)

Pitkäikäisyys geneeissä

Anni + Pekka = 190 vuotta!

Anni Riikonen (o.s. Jussilainen) oli mukana Kyrön Seudun Karjalaisten kokoontumisessa toukokuussa. Kuvan otti Raija Hjelm.

- Äiti oli hyvinluontoinen ihminen. Hän eli lähes 90-vuotiaaksi. Isä oli tunnetusti räväkkä mies, joka omasi tulisen luonteen. Hän kuoli, kun olin kymmenen vanha, kertoo Pekka Jussilainen.

Kyrössä asuva, 90 vuotta 3. heinäkuuta täyttänyt Jussilainen saa vahvistusta sanoilleen sisareltaan Anni Riikoselta, jonka luokse hän on piipahtanut "kohville".

- Pitkäikäisyyden täytyy olla geneeissämme, sillä ei minulla ainakaan ole antaa ohjettakorkean iän saavuttamiseksi, toteaa 23. syyskuuta sata vuotta täyttävä Anni Riikonen.

Veli myöntelee vieressä, mutta kertoo itse noudattaneensa läpi elämän huumorilla höystettyjä vanhan kansan elämänohjeita, joista yksi napsahtaa mieleen.

Polkupyörällä ajelen vielä, mutta autosta luovuin viime vuoden lopulla, kertoi Pekka Jussilainen.

- En juo viinaa, en polta tupakkaa enkä hallaamman piikaa.

Pirteät Kurkijoen Otsanlahden kylässä syntyneet sisarusukset käyvät muistele-

maan menneitä vuosikymmeniä, joihin sekä talviettä jatkosota ovat olennaisesti vaikuttaneet.

- Molemmat vanhemmamme olivat kurkijokelaisia, sillä tuohon aikaan tavattiin ajatella, että hyvät naijaan naapureille ja pahat pitäjän perille. Äiti oli omaa sukuaan Valkeapää. Heidän lisäksi perheeseemme kuuluivat jo poissuoluneet Eino-veli ja Hilma-sisko sekä yksi syntyesä kuollut, kertoo Anni Riikonen.

Pekka Jussilainen jatkaa. - Isä viljeli maata ja kalasti Laatokassa omiksi tarpeiksi. Jos kalaa, yleensä se oli haukea, nousi yli oman tarpeen, sitä myytiin meiltä rantapuolesta salopuoleen eli sisämaahan. Kun sitten lahden poikki tehtiin silta, loppui kalastus, sillä hauki ei enää pääsyt sijoilleen kutemaan.

Monta asuinsijaa, yksi koti

Pekka Jussilainen oli salskea nuorukainen, kun talvisota alkoi. Heikon kuulon vuoksi hänet määrättiin Kurkijoen kirkolle sotapoliisien avuksi valvomaan desanttien liikkumista.

- Päivisin teurastin eläimiä armeijan muonitus-

tarpeisiin. Ja jos vielä liikeni aikaa, osallistuin ilmalvontaan.

Anni Riikonen sen sijaan lähti tyttärensä ja appivanhempiansa kanssa evakko-
taipaleelle.

”Silloin kun oli puute kaikesta, käytettiin ikkunoiden kittaukseen ruistaikinaa. Keväällä linnut hoksasivat sen ja tulivat ja söivät kitit, muisteli Pekka ja sai Annin nauramaan.

- Olimme Uraisilla, Tervatehtaan talossa. Anoppini kuoli siellä ollessamme, ja appiukkonni lähti Viitasaarelle, jonne mekin seurassimme häntä. Viivyimme Päivölä-nimisessä talossa toista vuotta. Eino-veli ja äiti sen sijaan olivat Kintauksella, muistelee Anni.

- Ja minä päädyin Laukaalle. Silloin oltiin hajallaan ja jonkin aikaa toisistamme tietämättömiä, tuumii Pekka.

Sisko nyökyttää päätään ja katsoo pitkään veljeään. Katse kertoo paljon. Sanoja ei tarvita.

- Toinen evakkotaival veikin sitten Pohjanmaalle, mutta sitä ennen ehdittiin piipahtaa kotona Kurkijoel-

la, jatkaa Anni. Hymy häivähtää hänen kasvoillaan.

- Paluusta jäi mieleemme meitä kummastuttanut asia. Navettamme oli täysin tyhjä, mutta liiteri oli puolillaan sontaa! Vaan ei siihen syitä jääty miettimään. Olimme jo toisaalla iloisia, kun huomasimme, että naapurin pellolla oli runsas, valmis perunasato, jonka turvin selviäisimme seuraavan talven yli, kertoo Pekka.

- Se olikin oikein hyvää hiekkamaan perunaa, toteaa Anni ja jatkaa.

- Karjalaan ensimmäisinä palanneet siivosivat talot asuinkuntoon. Nuoria kun olivat, pistivät he meidän talomme siivottuaan tanssiksi.

Sisarukset hymähtelevät muistoille, joita on kertynyt myös vuosilta, jolloin Pekka Jussilainen viljeli maata "Lankkisten mehtäkulmilla" Saara-vaimon ja kuuden lapsen kanssa ja Anni emännöi maalaistaloa Pöytyän Takalistossa yhdessä Pekko-puolison ja kolmen lapsen kanssa.

- Vaan aina kaipaamme Kurkijoelle, huokaa Anni.

Auli Kumpunen

Teksti on julkaistu aiemmin Karjala-lehdessä ja Auranmaan Viikkolehdestä.

**Sivuillamme
TÄNÄÄN mm.**

Sikiön sukuseura	3
Koulumuistoja Ihojärveltä	6
"Merimielenosoitus"	7
Räsäset Kurkijoella, osa 1	8
Lahdenpohjan muistomerkit	9
Heikinmaa: Sota-aika, osa 1	10
Syksyn uutispommi	11

**Seuraavat Kurkijokelaiset ilmestyvät
12.10., 26.10. (koulun juhlanumero), 9.11.,
23.11., 14.12. (joulunumero), ...**

Suomen Sotaveteraaniliitto 50 vuotta

Suomen Sotaveteraaniliiton perustamisesta tulee 29. syyskuuta kuluneeksi 50 vuotta. Juhlavuotenaan liitto on järjestänyt lähes 50 eri tapahtumaa ja julkaissut juhla-kirjan Veteraania ei jätetä.

1957-2007

50 vuotta

Juhlapäivän tapahtumia

Merkkipäivänä liiton ja sen jäsenyhdistysten edustajat laskevat havuseppeleet kaikille maamme yli 500 sankarihaudalle 29.9. klo 9. Lisäksi ulkomailla sijaitsevilla sotiemme muistomerkeillä toteutetaan vastaava kunnianosoitus. Liiton ja Helsingin seudun piirin edustajat laskevat seppeleet Hietaniemessä Sankariristille ja marsalkka Mannerheimin hautapaadelle.

Juhlapäivä jatkuu Helsingin tuomiokirkossa klo 10.30 alkavalla jumalanpalveluksella, jossa saarnaa arkkkipiispa Jukka Paarma.

Pääjuhla alkaa Helsingin yliopiston juhlasalissa klo 13. Juhlapuheen pitää eduskunnan puhemies Sauli Niinistö, ja valtiovallan tervehdyksen esittää sosiaali- ja terveysministeri Liisa Hyytiäinen. Juhlaan osallistuu myös maailman veteraanijärjestön puheenjohtaja Hamid Ibrahim puolisoineen sekä Venäjän sotaveteraanikomitean edustajia.

Ansiomerkkejä ansioituneille

Sotaveteraaniliiton hallitus myönsi neljälle yhteisölle Sotaveteraaniliiton pienoislipun Vapaudenristin tunnuksin sekä Sotaveteraanien kultaisen ansioristin 91 henkilölle ja Sotaveteraaniliiton ansiomitalin 83 henkilölle. Ansiomitali voidaan myöntää sotaveteraanityön päämäärien hyväksi kauan ja ansiokkaasti tai muutoin merkittävästi toimineelle henkilölle, joka ei ole sotaveteraani. Ansiomitalin saivat muun muassa Tuija Saura Pöytyältä ja Mato Valtonen Espoosta.

50-vuotias Sotaveteraaniliitto jatkaa työtään sotaveteraanien hyväksi. Sotaveteraaniliittoon kuuluu 398 sotaveteraanijäseniä ja 22 niiden muodostamaa piiriä. Varsinaisia jäseniä, miehiä ja naisia, yhdistyksissä oli vuoden 2007 alussa 46 156 ja kannattajajäseniä 23 529. Lisäksi Sotaveteraaniliiton Naisjärjestössä on noin 32 000 jäsentä.

Sotaveteraaniliitto juhlii

Sanotaan mitä sanotaan, minun mielestäni nykyään pidämme sotaveteraaneistamme kohtuullisen hyvää huolta. Voi olla, että yksittäisiä "unohdettuja" tapauksia vielä löytyy, mutta yleisesti ottaen sekä yhteiskunta että eri yhteisöt ja yksityishenkilöt ovat kantaneet huolta ja huolehtineet isänmaatamme puolustaneista lähes kiitettävästi.

Nyt kun Suomen Sotaveteraaniliitto täyttää 50 vuotta, huomio kiinnittyy veteraanien asioihin. Jo yli 60 vuotta on viimeisimmästäkin sodastamme eli Lapin sodasta kulunut. Suurin osa senkin sodan veteraaneista on jo tuonilmaisissa. Heidän fyysiset ja henkiset tuskansa ovat jo takana päin. Mutta vielä Sotaveteraaniliitolla on noin 46 000 jäsentä. Luulisin, että sotaveteraaneja on kaiken kaikkiaan muutama kymmenen tuhatta enemmän. Heidästä me siis saamme ja meidän tuleekin pitää huolta. Heidän keski-ikänsä on noin 85 vuotta, joten jo ikääntymisen vuoksi huolehtimisen tarve kasvaa.

Uskoisin, että taloudelliset asiat sotaveteraaneilla ovat kuta kuinkin kunnossa. Hoitajien tarve varmasti lisääntyy vielä lähitulevaisuudessa, vaikka luonnollisesti veteraanit myös vähenevät, koska onneksi sotia ei ole tarvinnut lisää käydä eikä siten sotaveteraaneja ole

tullut lisää. Myös henkiseen hyvinvointiin pitäisi pystyä satsaamaan, sillä monet sotaveteraaneistamme elävät yksin. Yksinäisyys voikin olla suuri huolenaihe monelle, niin veteraanille itselleen kuin ehkä kaukana asuvalle omaiselle. Tavallisistakin kotiaskareista selviytyminen vaikeutuu iän lisääntymisen myötä. Sama koskee sekä miehiä että naisia. Onneksi meillä kuitenkin on hoitolaitoksia, vanhusten palvelutaloja ynnä muita paikkoja, joihin pääsevät ne, jotka eivät enää kotona yksin pärjää. Kaikkien etu tietenkin olisi, että veteraani pystyisi elämään omassa kodissaan mahdollisimman pitkään.

Suomen Sotaveteraaniliitto juhlii 50-vuotista taivaltaan huomenna näyttävästi. Kaikille Suomessa sijait-

seville sankaripatsaille lasketaan havuseppeleet aamulla klo 9. Toivottavasti mahdollisimman moni pääsee tilaisuuksiin mukaan. Monilla paikkakunnilla on yhteinen kahvilaisuus sankaripatsailla käyntien jälkeen. Myös ulkomailla sijaitsevilla muistomerkeillä käydään. Helsingin tuomiokirkossa alkaa juhlahumalan palvelus klo 10.30 ja varsinainen pääjuhla Helsingin yliopiston juhlasalissa klo 13. Juhlapuhujana on eduskunnan puhemies Sauli Niinistö.

Raija Hjelm

"Meidän täällä on niityt, pellot, meidän lehdot, laaksot, puut; meidän karjain kuuluu kellot, meidän maata ei saa muut."

A. Oksanen

Hartaus sunnuntaiksi 30.9.
Mikkelinpäivä

Kuka on kingi?

Aikanaan 1990-luvun puolivälissä esitetty TV-sarja Vintiöt tuotti monia sanontoja erityisesti nuorison kielenkäyttöön. Yksi tällainen oli kysymys: "Kuka on kingi?" Vintiöissä tähän kuului tietysti vastata: "Rane on kingi." Vintiöiden Rane on karikatyyri itseriittoaasta ja uhoavasta nuoresta miehestä, joka syljeskelee ja potkii seiniä kysymystä esittäessään. Hänen ympärillään seisoskelevat "Keravan kollit" toistavat kiltisti vastausta joka kerta, kun Rane kysyy ja muutoinkin tyytyvät Ranen mielipiteeseen asiasta.

Karikatyyri on ylipuoliva, kuten karikatyyrin kuuluu, mutta siitä tunnustaa hyvin todellisesta elämästä ja meidän ihmisten käyttäytymisestä peräisin olevia piirteitä. En usko olevani ainoa ihminen maailmassa, jolla on enemmän tai vähemmän tunnistettu halu olla muiden silmissä ihailtu, kunnioitettu, arvostettu ja myös asiantuntija. Harvemmin ilmaisemme tämän yhtä suorakäisesti kuin Rane kysyen, kuka on kingi.

Matteuksen evankeliumissa kerrotaan, kuinka Jeesuksen opetuslapset tulivat tämän luokse ja kysyivät: "Kuka on suurin tai vasten valtakunnassa?" (Mt.18:1) Ainakin minä olen kuulevina tuon kysymyksen takaa Ranen kysymyksen. Enkö minä juuri ole se kaiken keskipiste, ihminen, jota kaikkien tulisi arvostaa ja kaikkien tulisi kuunnella. Mitä minun vielä pitäisi tehdä, että olisin arvostettu ja saisin hyvän aseman yhteisössä? Jokaisessa meissä on ripaus narsismia, halua olla kaiken keskipiste.

Inhimillisesti ajattelemme usein, että esimerkiksi voima, kouvuus, periksiantamattomuus ja kaikkietävyys ovat vahvan ihmisen ominaisuuksia. Niiden avulla ajatellaan voitavan hallita toisia ja saavuttaa "suurmiehen" asema toisten silmissä. Karikatyyriyppi Rane ilmaisi tätä voimaa potkimalla seinää - siis käytännössä potkimalla tyhjää.

Jeesus antaa kuitenkin aivan toisenlaisen kuvan "kunkusta". Jumalan valtakunnassa suuruuden mittarina eivät ole voima ja valta, vaan aivan jotkut muut arvot. Jeesus ottaa esimerkiksi lapsen ja tämän nöyryyden. Lapsen nöyryys voidaan ymmärtää alistumisena vahvemman ts. vanhemman valtaan, mutta tuskin Jeesus tätä tarkoitti. Lapsen nöyryyden kuuluu sen myöntämistä, että itse ei pysty kaikkeen, ja luottamus siihen, että joku voi häntä tarvittaessa auttaa.

Me emme ole oman emmekä toisten elämän suhteen kaikkivaltaita tai kaikkietäviä. Meidän tulee uskaltaa myös myöntää oma osaamattomuutemme ja tietämättömyytemme. Tämä ohjaa meidät ymmärtämään, että pärjätäksemme elämässä, me tarvitsemme toisiamme.

Erilaisina yhdessä me olemme vahvoja, tai kuten 300-luvulla vaikuttanut kirkkoisä Gregorius Nyssalainen asian ilmaisee: "Jumalan kuva olemme me kaikki yhdessä." Ylitettyään oman itseriittoaistensa ja kasvettuaan aikuiseksi Vintiöiden Ranekin saattaa päätyä toteamaan: "Yhdessä me olemme kingi."

Ilkka Hjerpppe

Kirjoittaja on Tampereen seurakunta-yhtymän yhteiskunnallisen työn pastori.

Kuolleita

Rakkaamme

Eila PAMPPUNEN

o.s. Lipiäinen

* 19.3.1928 Kurkijoki
† 16.8.2007 Riihikoski

Kaivaten
Kalevi
Seija perheineen
sisko ja veli perheineen
muut sukulaiset ja ystävät

Niin aivan hiljaa aukeni se portti viimeinen, se äänetön ja näkymätön meille.
Et enää ollut yksin, tuli saatto enkelten.
Sä hyvin tuttu olit ollut heille.
Taas johti portti puutarhaan,
vei kotiin ihanaan.
On sydämesi kiitosta ja rauhaa tulvillaan.
Valossa kuljet autuasten teille.

Siunattu läheisten läsnä ollessa. Lämmin kiitos osanotosta.

Kiitoksia

muistamisesta täyttäessäni 100 vuotta!

Anni Riikonen

Muistettavaa

Martat kaikista Loimaan alueen yhdistyksistä. Veden herkut -kalaruokakurssi ti 2.10. klo 17 Puistokadun koulun opetustehtävällä. Kouluttajana Riitta Kurkilahti. Tied. ja ilm. kurssille iit. Sadulle, puh. 041-462 5361.

Hiitolan Pitäjätseuran järjestämä tarinailta ti 2.10. klo 18 Porissa, Tuomarinkatu 2 (käynti pihan puolelta). Tervetuloa entiset ja uudet viettämään rattoisaa karjalaista ilta-puhdettua.

Loimaan Karjalakuoron harjoitukset jatkuvat to 4.10. klo 18.30 Loimaan yhteiskoulun musiikkiluokassa. Uudet laulajat ovat tervetulleita.

Lappeenrannan Kurkijokelaiset! Kokoonnumme su 7.10. klo 13 Lappeenrannassa Siiri Horttanaisella, Koulukatu 34 A 26. Tervetuloa!

Kurkijoen Marttayhdistyksen jäsenet. Pöytyän tr järjestää Kotileivontaa kunniaan -kurssin Pöytyän srk-talolla ma 8.10. klo 18. Kaikista toimintaryhmistä toivotaan osanottajia. Omat kyydit.

Loimaan Seudun Karjalaseuran laivaristeily ma-ti 5.-6.11. Viking Isabellalla. Maanantain iltalähtö. 30 paikkaa varattu. Paikat täytetään ilmoittautumisyjärjestyksessä. Yhteiskuljetus satamaan ja takaisin. Linja-auto lähtee Nordean pysäkillä klo 19.00. Lisät. ja ilm. la 20.10. mennessä Revolle, puh. 050-362 8966.

Elisenvaaran koulun 80-vuotisjuhla la 17.11. klo 13 Kyrössä. Ilmat klo 18, illalliskortteja lunastettavissa 1.10.-8.11. Tied. puh. (02) 486 510 tai www.elisenvaara.fi

Elisenvaaran koulun entisillä oppilailta mahd. järj. **luokkakokouksensa** koulun tiloissa la 17.11. klo 15-18. Tied. puh. 050-599 3715 tai sirpa.peltonen@poytya.fi

NIMIPÄIVÄT

pe 28.9. Arja
la 29.9. Mikko, Mika, Mikael, Mikaela, Miika, Miikka, Miko, Miska
su 30.9. Sirja, Sorja, Mikkelinpäivä
ma 1.10. Rauno, Rainer, Raine, Raino
ti 2.10. Valio
ke 3.10. Raimo
to 4.10. Saija, Saira
pe 5.10. Inkeri, Inka
la 6.10. Pinja, Minttu
su 7.10. Pirkko, Pirjo, Pirita, Birgitta
ma 8.10. Hilja
ti 9.10. Ilona
ke 10.10. Aleksis, Aleksis, Aleksis Kiven päivä, suomalaisen kirjallisuuden päivä
to 11.10. Otso, Ohto

Kaipuu saa näkyä

PALVELEMME

Ma - Pe 9 - 17
La 9 - 13

LOIMAAN KIVI

KIVICENTER

Palininkatu 2, Loimaa
Puh 0207 909 261

Onks tietoo KYSYMYKSET?

1. Kuka ministeri sai eduskunnan epäluottamuslauseen ja joutui eroamaan vuonna 1948?
2. Kuka murhasi Robert Kennedyn?
3. Mikä on suurin varislintumme?
4. Miksi kutsutaan karjalaista ortodoksien rukoushuonetta?
5. Minkä vitamiinin puute aiheuttaa riisitautia?
6. Millä vuosisadalla Suomen väkiluku ylitti miljoonan asukkaan rajan?
7. Mikä on pinta-alaltaan Afrikan suurin valtio?
8. Minä vuonna Kyösti Kallio valittiin Suomen tasavallan presidentiksi?
9. Kenen presidenttimme isä oli merikapteeni?
10. Kuka oli toimittaja Lieko Zachovalovan isä?

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

Sanan Voimaa

28.9. Luomakunnalla on kuitenkin toivo, että myös se pääsee kerran pois katoavaisuuden orjuudesta Jumalan lasten vapautteen ja kirkkauteen. Room. 8:20-21

29.9. Sinä olet suuri ja teet ihmetekoja, sinä yksin olet Jumala. Herra, neuvo minulle tiesi, että noudattaisin sinun totuuttasi. Paina sydämeeni syvälle pyhä pelko nimeäsi kohtaan. Ps. 86:10-11

30.9. Totisesti: ellette käänny ja tule lasten kaltaisiksi, te ette pääse taivasten valtakuntaan. Se, joka nöyrytyy tämän lapsen kaltaiseksi, on suurin taivasten valtakunnassa. Matt. 18:3-4

1.10. Mutta jos joku johdattaa lankeemukseen yhdenkin näistä vähäisistä, jotka uskovat minuun, hänelle olisi parempi, että hänen kaulaansa pantaisiin myllynkivi ja hänet upotettaisiin meren syvyyteen. Matt. 18:6

2.10. Minä olen sinun kanssasi ja varjelen sinua, minne ikinä menetkin, ja tuon sinut takaisin tähän maahan. Minä en hylkää sinua, vaan täytän sen, minkä nyt olen sinulle luvannut. 1. Moos. 28:15

3.10. Jaakob heräsi unestaan ja sanoi: ”Herra on totisesti tässä paikassa, enkä minä tiennyt siitä.” Pelko valtasi hänet, ja hän sanoi: ”Kuinka pelottavan pyhä tämä paikka onkaan!” 1. Moos. 28:16-17

4.10. Mikael ja hänen enkelinsä kävivät taisteluun lohikäärmettä vastaan. Lohikäärme enkeleineen teki vastarintaa mutta

kärsi tappion, eikä sille ja sen joukolla ollut enää sijaa taivaassa. Ilm. 12:7-8

5.10. He voittivat hänet, Karitsan veri ja heidän todistuksensa toivat heille voiton. He eivät säästäneet henkeään, vaan olivat valmiit kuolemaankin. Illoitkaa siis, taivaat ja te taivaiden asukkaat! Ilm. 12:11-12

6.10. Herralla on istuimensa taivaassa, ja hänen valtansa alla on kaikki maa. Ylistäkää Herraa, te voimalliset sankarit, jotka hänen sanansa kuulette ja hänen käskyensä täytätte. Ps. 103:19-20

7.10. ”Opettaja, mikä on lain suurin käsky?” Jeesus vastasi: ”Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi, koko sielustasi ja mielestäsi. Tämä on käskyistä suurin ja tärkein.” Matt. 22:36-38

8.10. Toinen yhtä tärkeä on tämä: Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi. Näiden kahden käskyn varassa ovat laki ja profheetat. Matt. 22:39-40

9.10. Kuule, Israel! Herra on meidän Jumalamme, Herra yksin. Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi, koko sielustasi ja koko voimastasi. 5. Moos. 6:4-5

10.10. Pidä aina mielessäsi nämä käskyt, jotka minä sinulle tänään annan. Teroita niitä alinomaan lastesi mieleen ja puhu niistä, olitpa kotona tai matkalla, makuulla tai jalkeilla. 5. Moos. 6:6-7

11.10. Minä kiitän aina teidän tähtenne Jumalaani siitä armosta, joka teille on annettu Kristuksessa Jeesuksessa. Hänen yhteydessään te olette saaneet kaikkea rikkautta, niin tietoa kuin puhetaitoakin. 1. Kor. 1:4-5

50 Kurkijokelainen VUOTTA SITTEN...

Muistojen päiviä

Katkerien muistojen päivä 19.9. on jälleen äskettäin ohitettu. Ei mene se päivä ikinä mielestämme, eikä muistojemme kirjasta sen kuva himmene. ”Aika parantaa haavoja, aika tuo unhotusta”, sanotaan, mutta meidän karjalaisten sydämistä ei tuo nyt jo 13 vuotta sitten isketty haava arpeudu eikä parane ikinä, ennen kuin saamme astella siellä kotoisten peltojen pientareilla. Tutuilla pihapoluilla. Toivokaamme loppuun asti, että historia toistuu, niin että ”rauhallinen rinnakkaiselo ja sydämellinen yhteisymmärrys” suo meille takaisin omat kotimme, sodalla riistetyt maamme ja mantumme. ”Onhan sitä voimaa vuottajalla”, vaikka toisinaan käykin ”odottavan aika pitkäksi”.

Toista vuotta kestäneen

siirtolaisuuden jälkeen pääsimme pian jälleen katsomaan omia, useimmiten raunioituneita kotejamme. Menimme sinne jokainen kuitenkin iloiten, ikään kuin koulusta palataan kesälomalle.

Kaksi kesää ja talven olimme silloin kotoa poissa olleet, mutta paljon olivat jo siinäkin ajassa ehtineet paikat muuttua mielestämme. Miten sitten olisi nyt, 13 vuoden kuluttua? Metsät muuttuneet, pellot metsittyneet - ?

Tehtiin työtä iloiten, - raivattiin, rakennettiin. Entisten kotien tuhkat pelloille voimaksi ajettiin, - siihen kynnettiin, kylvettiin. Kaurin oras vihannoi työn palkkaa luvaten.

Tuli syksy 1944. Runsas vilja oli kypsytetty pelloilamme. Omenapuut taipui-

vat hedelmiensä painosta. Viljaa puitiin ja niitettiin kaikkialla kilvaten, sillä lähtöpäivä tuntui kaikesta huolimatta taas lähestyvän. Koneet pelloilla lauloivat kilvan työn laulua. Tuo päivä, 19. syyskuuta 1944 oli aurinkoisen helteinen poutapäivä. - Puoliltapäivin koneet pysäytettiin. Oli tehty rauha - mutta ei rauhaa meille karjalaisille. - Meidän oli jälleen lähdettävä. -

Nuo kaksi muistopäivää, murheen päivää 13.3.1940 ja 19.9.1944 piirtykööt kuin tulikirjaimin meidän karja-

UKON VENEESSÄ

Vene melkein telakalla

Ukon vene on lojunut tämän kesän melkein kokonaan kuivalla maalla. Vain keväällä tuli tehtyä vesille pari, kolme kalareissua. Taitaa tulla tuo vanhuus, ei veneelle vaan ukolle ja ukon kavereille. Tämä ei tarkoita sitä, etten olisi ollut vesillä.

Tuli heinäkuun alussa seilattua noin 1 600 kilometrin mittainen matka Nevalla, Laatokalla, Syvärillä ja Äänisjärvellä, joten vesillä on oltu, mutta ei paljon kalasteltu. Elokuu menikin sitten lähes kokonaan terveyttä, tai paremminkin sairauksia hoidettaessa. Ne

olivat vanhoja vikoja, ei reissulla saatuja.

Viimeisimpänä korjauksen kohteena oli silmän harmaakaihien leikkaus, joka osoittautui, erinäisistä syistä, vähän ”viituolikkaaksi”. Se vaati varsinaisen leikkauksen lisäksi puolenkymmentä käyntiä TYKS:n silmäpolilla. Piti pelata varman päälle, kun varakappalletta ei enää ollut.

Leikkauksen jälkeen oli sitten edessä ”kevyt viikko”. Mitään raskasta ei saanut tehdä. Maitokaupastakin piti tuoda kevytmaidon ja kevytjuustoa sekä kevyesti suolattua silliä. Sama

keveys piti muistaa muutenkin. Radiosta sai kuunnella vain kevyttä musiikkia, ei raskasta rockia. No, se ei tosin ollut vahinko eikä mikään.

Televisiosta katselin kevyesti puettuja kevytkenkäisiä naisia ja valmiiksi naurettuja komedioita. Kas, niissä kun ei tarvinnut rasittaa naurulihaksia eikä silmää, koska olivat valmiiksi nauretut. Vertaa sananlaskuun: naurettiin vedet silmissä.

Silmän rasittamista piti lisätä varovasti. Näin mm. lukemisen suhteen. Ensimmäisenä leikkauksen jälkei-

senä päivänä, muovisen suojaläpyskän poistamisen jälkeen sain lukea Seurasta Matti Mainion ja Jussi Juonion. Toisena päivänä sai lisätä lukemista, luin Loimaan Lehdestä ”kopit”-palstan. Tiedättehän sen palstan. Siinä leipää ja lihaa syövät kuluttajat haukkuvat, leipäpala suussa, maanviljelijät ahneiksi ja kadehtivat maatalouden EU-tukia.

Kolmantena päivänä sain lukea jo Turun Sanomista Aimo Massisen kolumnin, missä hän tapansa mukaan irvailee keskustapuolueen ja varsinkin pääministeri Matti Vanhasen tekemisiä. Tämän jälkeen silmä olikin jo niin karautunut, että voin lukea painettua sanaa ja katsoa televisiota rajoittamattomasti.

Näin siis nyt. Toivotaan, että tulevaisuudessa, ehkä vielä tänä syksynä, laskeetaan vene vesille ja lähdetään kalareissulle.

Ukko

Merkkipäiviä

Senja Huuhka 70 v.

Senja Huuhka täytti 70 vuotta 17.6. Kankaanpäässä. Hän on syntynyt Hiitolassa. Syntymäpäiväkuvassa sisarukset vasemmalta Keijo Ylikoski, Sulo Ylikoski, Senja Huuhka ja Kalervo Huuhka. Sisarusten äiti Jenny Ylikoski, ent. Huuhka, o.s. Hartin on syntynyt Sakkolan Lapinlahdessa. Sisarusten terveiset kuuluvat: ”Olemme ylpeitä karjalaisista lähtökohdistamme.”

Turun arkkihiippakunta

tiedottaa muun muassa, että Liedon seurakunnan kappalaiselle, rovasti Aimo Rikalalle on annettu valtakirja 1.11.2007 alkaen Loimaan seurakunnan kappalaisen (I) virkaan, joka on Metsämaan kappeliseurakunnan kappalaisen virka.

Pohdittavaksi Mitä rahalla saa ja mitä ei

Vuoteen, muttei unta, kirjoja, muttei älykkyyttä, ruokaa, muttei ruokahalua, hepeneitä, muttei kauneutta, talon, muttei kotia, lääkkeitä, muttei terveyttä, huveja, muttei onnellisuutta, hyviä kavereita, muttei ystäviä, imartelua, muttei kunnioitusta.

W. James

Juttu on julkaistu 21.9.1957 Kurkijokelaisen numerossa 38.

Muistojen hetki Jyväskylän yössä

Oli vuosi 1944, minkä jälkeen on jo monen syksyn lehdet pudonneet puista ja saaneet keväisin uudet. Sota oli loppunut. Olin Karjalan Työlaitoksessa vartijana. Kun hoidokit oli evakuoitu Ilmajolle ja muihin vastaaviin laitoksiin, tuli meidän laitoksesta kenttäsairaala, jossa työni jatkui.

Tuli myös aika, jolloin kaikkien oli lähdettävä. Koko Kannas tyhjäksi. Kaikki liikenne oli loppunut, ihmiset vähäisen omaisuutensa kanssa kulkivat rajan paremmalle puolelle. Karjala luovutettiin silloin ”jaksoittain” eli aina määrätty alue kerrallaan, ei rynnäkössä, kuten oli laita Talvisodan jälkeisessä lähdössä.

Talvisodan evakuoinnista poiketen maa oli vielä sula. Eläinten ruuaksi maassa kasvoi jonkinlaista heinää. Jokainen perhekunta piti huolta vain omasta karjas-

taan. Tässäkin oli ero Talvisodan jälkeiseen lähtöön, josta siis oli otettu oppia. Minä en kuulunut tällä kertaa karjanajajiin, vaan me tyhjensimme Työlaitosta, jonka karja hoitajineen oli jo lähtenyt evakkotielle.

Meitä oli laitoksessa enää autonkuljettaja Väinö Satola ja minun ikäiseni vartijatytö Liisa Suikki. Liisa kävi yhtenä yönä sotilaiden avustamana hyvästelemässä kotinsa Johanneksen Sommeella.

Meille kolmelle oli esikunnasta annettu komennus tyhjentää koko suuri laitos. Saimme tosin 5-6 virolaista vapaaehtoista sotilasta avuksemme. Satolalla oli kiire tyhjentää autolasti toisensa perään junanvaunuihin. Lisäksi vaunuista oli pulaa.

Kun viimeinenkin lasti oli purettu junavaunuun, siivosimme laitoksen kaikki huoneet ja jätimme kaiken

tämän karvas pala kurkussa. Olin ajatellut rikkoa ainakin yhden ikkunan. Kivi oli jo kädessäni, kun johtaja sanoi: ”So, so, tytöt! Me luovutamme tämän talon arvokkaasti.” Näin tapahtuikin, vain syysaurinko heitti kaltereiden varjoja huoneisiin.

Sinne jäivät kotikunnaat. Piti lähteä etsimään kotiväkeä ja luovuttamaan valtion omaisuus Ilmajoen Työlaitokseen. Sekään ei sujunut kuin nappia painamalla. Minulle tuli kuin itsestään itku johtaja Sipiläistä hyvästellemme. Johtaja otti minut syliinsä ja puheli kuin isä lapselleen. Silloin en tuntenutkaan häntä johtajaksi, vaan suojelevaksi isähahmoksi, jonka olkapäähän nojaten sain itkeä itkuni. Kun itkut oli itketty, lähdin omille teilleni eli etsimään omaisiani. Työhän loppui, kun Työlaitos lopetti toimintansa evakuoinnin seurauksena.

Ihmeellinen loppuratkaisu

Kun minulla ei ollut kiirettä työpaikkaan, koska sitä ei ollut, ajattelin vähän matkustella ja käydä katsomassa entistä lapsuudenystävääni, joka oli jo ehtinyt purjehtia avioliiton satamaan. Niinpä lähdin junalla Tuomikylästä kohti Jyväskylää.

Muistan tuon aamun kuin eilisen. Yöllä oli ollut vähän hallaa, ja asemalle vievän tien kahtapuolta oli istutettu pihlajia, jotka loistivat kauniisti suurine marjaterttuineen. En missään sitä ennen nähnyt sellaista loistetta. Kiitollisuuttani lisäsi se, että johtaja Sipiläinen lähti autollaan viemään minua asemalle. Olin siis matkalla Jyväskylään. Osoite oli Kypäräkatu 2.

Juna pysähtyi iltapuolella päivää Jyväskylän asemalle. Aloin heti etsiä Kypäräkatu

kahta. Mutta vaikka kuinka monesti olisin lukenut Kypäräkatu, en yhtään numeroa nähnyt, en sen puolesta katuakaan. Näin vain kyltin. Kävelin edestakaisin ainakin kymmenen kertaa, mutta yhtään numeroa en löytänyt.

Kysyin välillä jo virka-apuakin, mutta hukassa olivat heiltäkin kadun numerot. Olin jo väsynyt ravaamiseen ja istuin puiston penkille lepäämään. Oli vilu ja nälkäkin. Hämärissä tuli taas poliisi kysymään matkani ”päämäärää”, osoite oli sama edelleenkin. Kun poliisit huomasivat, etten ole muussa tarkoituksessa puiston penkillä, yllyttivät he hakeutumaan johonkin matkustajakotiin. Sitäkin olin jo kokeillut, mutta huonoin tuloksen.

Olin varmasti jo keskiyö, ja minä edelleenkin Jyväskylän Kypäräkadun vierellä kuin odottaen, jospa sittenkin siihen tulisi tuo kaipaamani numero 2. Pyysin jo poliisilta apua, josko pääsisin vaikka putkaan, sillä yö oli kylmä, ja palelin. Mitään matkatavaroita ei minulla ollut. Pieni ruskea matkalaukku sisälsi kaiken maallisen omaisuuteni, ja senkin olin pannut matkatavarana

menemään Vaasaan, sillä tiesin Vaasan lähikunnat hiihtolaisten sijoituspaikoiksi.

Rahaa minulla olisi ollut, mutta koko ruokapuoli oli kortilla. Nyt siis istuin Jyväskylän yössä. Viimein. Putkaan siis en päässyt, mutta poliisit kehittivät levolle kaupungintalon painimolskille. Ystävällisesti he avasivatkin oven mainitsemani paikkaan ja napsauttivat oven lukkoon. Olin lopultaikin hyvässä turvassa, ja lämmikin oli kaiken lisäksi.

Heräsin aamulla virkeänä oven avaukseen. Taas läksin metsästämään Kypäräkatu kahta. Ihme ja kumma, numeron sijasta näin punaisen ränsistyneen rakennuksen ja pihalla pyykkinarulla etsimäni ystävän villatakin. Riensin siis sinne, ja jälleennäkemisen riemulla ei ollut rajaa. Ystäväni Kerttukan oli kokenut yksinäisyyttä oudossa paikassa.

Kunpa tuo takki olisi ollut narulla muutamaa tuntia aikaisemmin, olisin tätäkin kokemustani köyhempi. Matkustaminen avartaa, mieltikääpäpäs tätä! Terveisin,

Aino Koppi

Sikiön sukuseuran vuosikokous

Sikiön sukuseuran vuosikokous järjestettiin lämpimänä lauantaipäivänä 11.8. Loimaalla, jonne muutama mutkan jälkeen itse kukin löysi kuin löysikin. Olen itse karjalainen jo neljännessä polvessa ja varmasti olin sukukokouksemme nuorin. Se oli ensimmäinen kertani kyseisen sukuseuran vuosikokouksessa, jonne tätini olivat minut onnistuneet houkuttelemaan. Ihmisiä osallistui pitkän Etelä-Suomea, kaukaisin saapuja taisi olla Savonlinnasta asti.

Puolen päivän aikaan tarjottiin lounaaksi keittoa, minkä jälkeen kokous aloitettiin.

Noin 40-henkisen vuosikokouksen avasi Tauno Siitama, joka valittiin kokouksen puheenjohtajaksi sekä myöhemmin sukuseuran puheenjohtajaksi seuraavaksi kahdeksi vuodeksi melko yksimielisesti. Sihteeriksi valittiin Riitta Sainio.

Kokouksessa käsitelimme toimintasuunnitelmaa seuraavalle kaksivuotiskaudelle, johon kuului muun muassa valtakunnallisiin sukutapahtumiin osallistuminen, Karjalan kotiseutumatkan järjestäminen sekä erilaisten tietojen kerääminen Sikiön suvun kirjan kirjoittamista varten. Myös kotisivujen säännöllinen yllä-

läpito sekä mahdollisen keskustelupalstan luominen, jossa jokainen voisi etsiä karjalaisia juuriaan, olivat tavoitteina tuleville vuosille.

Tauno Siitaman lisäksi hallitukseen valittiin neljä johtokunnan jäsentä, Unto Jero, Sari Mäkilä, Helmer Sailaranta ja Riitta Sainio sekä varajäseneksi Martti Sikiö. Varsinaiseksi tilintarkastajaksi valittiin Irma Ristilä ja varatilintarkastajaksi Marjatta Etelämäki. Kun talousarvio, toimintakertomus ja toimintasuunnitelma oli käyty läpi, esiteltiin kaksi vaakunaehdotusta Sikiön sukuseuralle.

Unto Jeron suunnittele-

massa vaakunassa tammi, sen lehvä ja tammenterhot kuvasivat karjalaista sitkeyttä ja kärsimyksiä kuten myös Heljä Suverin ideomassa kuokka ja lyhde -asetelmassa. Mihinkään ratkaisuun ei vielä päästy, ja asia jäikin johtokunnan päätettäväksi.

Sikiöitä aina 1500-luvulta asti

Kokous päätettiin, mutta sen jälkeen jokainen mukana ollut esitteli itsensä kertoen, mitä kautta oli Sikiön sukua tai sukuun tullut. Tämä oli mielestäni jo päättyneen kokouksen mielenkiintoisin hetki. Kokouksessa oli jo aiemmin tullut ilmi, että Sikiö-nimen juuret johtivat 1500-luvulle. Tämä tieto oli löydetty erilaisista sakkoluetteloista.

Sekä länneistä että idästä on löydetty monia samantaisia nimiä, ja se esiintyy etenkin monissa karja-

laisissa kylänimissä. Vaikka moni Sikiö olisi nimestään ylpeä, sitä tuskin voidaan kauniiksikaan kehua, ja moni onkin vaihtanut kyseisen nimen pois. Tämä vaikeuttaa sukututkijoiden työtä, sillä Sikiöitä tai pikemminkin entisiä Sikiöitä on olemassa paljon enemmän kuin rekistereistä käy ilmi. Tämän takia sukukokouksessakin oli vain muutama henkilö, joka esittäytyi alkuperäisellä nimellään.

Kaikki kertoivat kuitenkin sukujuuristaan, jotka suurimmalla osalla ulottuivat Karjalan Hiitolaan sekä lähiseuduille kuten Parikkalaan ja Kurkijolle. Nämä tiedot ovat lähtöisin 1680-luvulta. Jäämme kaipaamaan lisätietoja sukujen muista synnyinjuurista. Muistelimme aikoja lapsuuden kotiseudulla. Vit-sailtiin vielä myös vähän enemmän Sikiö-nimestä.

Henkilökohtaisesti tunnustuin tuntemattomaan naapuriini, joka paljastui sukulaisekseni. Joimme kahvit, ja sukututkija Veikko Repo etsi koneeltaan sukupuita suvuistaan kiinnostuneille. Kaiken kaikkiaan mielenkiintoinen iltapäivä vierähti nopeasti, ja osa ihmisistä jäi vielä Kurkijokelaisten pitäjäjuhliin Loimaalle.

Sikiön sukuseuraan voi liittyä maksamalla jäsenmaksun 5 euroa/vuosi tilille OP 572177-251327. Lisätietoja Sikiön sukuseuran toiminnasta saat puheenjohtaja Tauno Siitamalta, puh. 0400-232 550 tai Riitta Sainiolta puh. 040-544 7582. Sukuseuran kotisivut löytyvät www.genealogia.fi/sukus/

Lotte Suveri
Perniö

150 Kurkijokelainen VUOTTA SITTEN...

Leningradin matkalla nähtyä

Väinö Savolainen, entisiä Kurkijoen sorjolaisia, kuvaa seuraavassa näkymäänsä Leningradin matkaltaan.

Saatuamme passit kuntoon tuli ilmoitus, että 12. päivänä heinäkuuta klo 17 pitää olla Väinikkalan tulliasemalla. Kohta sen jälkeen porhalti kansainvälinen juna

Helsinki-Leningrad-Moskova asemalle. Junassa oli 15 kpl isoja ja ilmapuuta vaunuja. Heti Väinikkalasta lähdettyämme tuli venäläinen tullitarkastaja. Kaikki selvisi hyvin.

Kun ylitimme nykyisen rajan, niin huomasimme heti, että vieras isäntä oli hoitamassa täällä näitä alueita. Pellot olivat metsittyneet, ojat kasvoivat vahvaa leppää,

paljaat savupiiput töröttivät, ja siellä täällä näkyi jokunen ränsistynyt talo. Asukkaita näytti olleen ainakin lapsista päätellen. Heinää tehtiin, missä sopi niittämään, ja mustankirjava lehmä oli aina talon läheisyydessä. Parissa kohden huomasin raivatun puita pois peltojen ojista, ja niillä paikoilla oli koneitakin.

Saapuessamme Viipuriin näimme ikävän näyn. Savupiippuja ja raunioita oli koko esikaupunki täynnä. Kaikki puutalot olivat jokseenkin palaneet. Viipurin asema oli uusi, mutta paljon pienempi kuin entinen. Kivitaloja oli jäljellä aika paljon, mutta niitä ei ole korjattu juuri ollenkaan. Linja-autoasemaa parhaillaan korjattiin ja Torkkelin katua kunnostettiin raitiovaunuja

varten. Se ei ole sotien jälkeen ollut käytännössä.

Kauppoja oli siellä täällä ehjissä taloissa. Kävin neljässä eri kauppaliikkeessä. Vähän oli tavaraa kauppoissa, ja vaatetavara oli heikkoa laadultaan. Hinnat olivat korkeat kaikilla tavaroilla palkkoihin verraten aina votkasta lähtien. Senpä vuoksi kansa onkin kai heikosti pukeutunut. Mieli oli masentunut, vaikka heinäkuun ilta olikin kaunis, niistä seikoista, jotka näimme ennen niin reippaassa ja hilpeässä Viipurissa.

Viipurista lähdimme klo 20 Leningradiin. Siellä näimme niitä seutuja, joilla olivat olleet kevät taistelut. Metsät olivat jo jonkin verran kasvaneet ja peittivät taistelupaikkoja. Terijoelle oli rakennettu uusi komea

asema, ja kaksiraiteinen rata välitti liikennettä Leningradin ja Viipurin välillä. Leningradista Terijoelle lähtee kesäisin sähköjuna joka puolen tunnin kuluttua.

Saavuimme Leningradiin klo 0.30. Se näytti suurkaupungilta. Opas kertoili asukkaita olevan lähes kolme ja puoli miljoonaa. Hotelli Eurooppaan menimme linja-autoilla. Sinne meille oli varattu huoneet, ja ruokakin odotti meitä, vaikka oli keskiyö.

Me saimme vapaasti liikkua aina Terijoelle saakka. Toisena päivänä lähdimmekin Terijoelle ja Kannasta katselemaan ilman talonväen opasta. Asukkaita oli joka paikassa, missä vain oli vähäkään rakennuksia jäljellä. Kestopäällysteinen tie oli tehty Leningradista Terijoel-

le, ja liikenne oli kova paikalla ajoneuvoilla. Näkyipä jokunen polkupyöräkin, vaikka se oli harvinainen sielläpäin.

Terijoelle oli tullut kaukaakin kesävieraita. Asian tuntijat arvelivat, että ainakin 150.000 oli kymmenen kilometrin matkalla. Sinne oli aloitettu rakentaa kivitaloja aika paljon, mutta nyt työt olivat seisauksissa, eikä työmiehiä näkynyt missään. Puistot oli kunnostettu. Luterilaisen kirkon vieressä ollut sankarihauta, johon meikäläisten sotilaat oli hyökkäysvaiheen aikana haudattu, on hävitetty, samoin kuin 18-v. sankarihaukka.

Mualla Kannaksella ei ole erikoisempaa rakennettu. Juttu on julkaistu 21.9.1957 Kurkijokelaisen numerossa 38.

Moskovan sinfoniaorkesteri Loimaalla maanantaina

Kapellimestarina on Heikki Seppänen ja solisteina Kalevi Kiviniemi, urut, Jenny Carlstedt, mezzosopraano ja Gabriel Suovanen, baritoni. Mukana on myös Vox Cantorum -kuoro. Konsertti alkaa Kanta-Loimaan kirkossa maanantaina 1.10. klo 19.

Konsertin järjestäjänä Loimaalla toimii LC Loimaa Joet, jota kautta osa tuotosta menee hyväntekeväisyyteen. Orkesteri konsertoi myös Lapuan tuomiokirkossa sunnuntaina 30.9. klo 17 ja Turussa Mikaelin kirkossa tiistaina 2.10. klo 19.30.

Camille Saint-Saëns (1835-1921) sävelsi kolmannen c-molli sinfoniaansa op. 78 vuonna 1886. Tämä sinfonia, jonka hän omisti Franz Listzille, on saanut lisänimen ”urkusinfonia”. Saint-Saëns piti itse tätä sinfoniaansa suurimpana taiteellisesti saavutukseena. Tämä sinfonia poikkeaa normaalista sinfoniasta muodosta siten, että siinä on neljä osaa, jotka kuitenkin on liitetty musiikkisiltojen avulla kahdeksi isommaksi osaksi. Sinfonian briljantti värikyläisyys, orkestrointi ja urkujen käyttö viimeisessä

osassa antavat sinfoniaalle ainutlaatuisen mahtavan atmosfäärin.

Felix Alexandre Guilmanin (1837-1911) urkusinfonia nro 3 op. 56 on lahdelaisen trumpettistin Kari Karjalaisen sovitus. Teos on alun perin säveltäjän urkusonaatti, joka on nyt sovitettu jousiorkesterille, uruille ja patarummuille. Urkusinfoniassa on kuultavissa muodon selkeys ja hienostunut romantiikan harmonia ja haaveellinen mystiikka. Ensimmäisen osan improvisatorinen Toccata päättyy kauniin hitaan osan kautta laajaan päätösfuugaan.

Maurice Duruflén (1902-1986) Requiem op. 9 solisteille, kuorolle, orkesterille ja uruille on puhtaan katolinen sielunmessu, joka poikkeaa luterilaisesta passio- ja muusta requiemperinteestä valoisuudellaan ja herkkyydellään. Teos on eräänlainen sisarteos Gabriel Faurén (1845-1924) vastaavaan teokseen. Teoksesta puuttuu viimeisen tuomion Dies Irae -tunnelma, ja teoksen yleisytyy on mieluummin rauhaa ja rakkautta julistava. Duruflé sävelsi kolme versiota Requiemistaan, joista urkuversiota esittää useimmiten. Sinfoniaorkesteriversio on tietävästi esitetty vain kerran aikaisemmin Suomessa.

Maailman parhaimmiston kuuluva orkesteri

Moskovan sinfoniaorkesteri (MSO) on toiminut vuodesta 1989 Venäjän ensimmäisenä itsenäisenä orkesterina. Tällä hetkellä se on yksi Venäjän johtavista orkestereista. MSO pitää noin 20 konserttia vuodessa Moskovassa ja vieraillee säännöllisesti ympäri maailmaa. Orkesterin ohjelmisto sisältää traditionaalista ja vähemmän tunnettua klassista musiikkia sekä nykysäveltäjien teoksia.

Orkesteri on myös kiinnostunut yleisökasvatuksesta, ja siksi se on kehittänyt erityisen ohjelman kouluille. Lisäksi orkesteri kutsuu nuoria lahjakkaita musikoita harjoittelijoiksi orkesteriinsa. Orkesterin vakituinen kapellimestari on Vladimir Ziva. Runsaan 70 soittajan orkesteri on vierailut kerran aiemmin Suomessa, vuonna 2001 Turussa. Kapellimestari Heikki Seppänen on johtanut MSO:a Turussa vuonna 2001 sekä Moskovassa vuonna 2002.

Heikki Seppänen valmistui kanttori-urkuriksi Sibelius Akatemiasta vuonna 1984 ja suoritti musiikinjohtajan tutkinnon 1987. Hän on esiintynyt urku- ja laulusolistina sekä kuoronjohtajana kotimaan lisäksi Pohjoismaissa, Latviassa,

Venäjällä, Belgiassa ja Saksassa. Kapellimestarina hän on johtanut perustamaansa Turun Linnan Muusikot – kamariorkesteria ja tämän lisäksi konserteissa Turun kaupunginorkesteria, Pori Sinfonietaa, Suomalais-virolaista barokkiorkesteria, Drottningholmin barokkiyhteyttä ja Moskovan sinfoniaorkesteria.

Tällä hetkellä Seppänen toimii kirkkomusiikkona Turun Mikaelinkirkossa ja on valtakunnallisen Vox Cantorum –kamarikuoron taiteellinen johtaja. Lisäksi hän toimii taiteellisenä johtajana Ruotsin radion ja Ruotsin kirkon suuressa virsiäänitysprojektissa, jota on toteutettu jo kolme vuotta. Heikki Seppänen on myös Eskilstunassa vuonna 2009 valmistuvassa siirtolaisopperassa taiteellinen johtaja ja kapellimestari. Oopperan säveltää akateemikko Jorma Panula.

Ansioituneita solisteja

Jenny Carlstedt opiskeli laulua Sibelius Akatemiassa Kerttu Metsälä-Ignatiuksen ja Marjut Hannulan johdolla. Diplomitutkinnon hän suoritti vuonna 1999. Carlstedt jatkoi opintojaan Lontoon Guildhall School of Music and Drama –oopperalinjalla professori Rudolf Piernayn johdolla. Nykyisin hän työskentelee Iriina Gavrilovicin kanssa.

Carlstedtin ura lähti nousuun hänen voitettuaan toisen palkinnon Lappeenrannan laulukilpailussa 1999. Hän on sen jälkeen työskennellyt useiden suomalaisten orkesterien ja kuorosten kanssa. Carlstedt debytoi oopperalaulajana Kansallisoopperan Così fan tutessa Dorabellan roolissa vuonna 2001. Syksystä 2002 Jenny Carlstedt on kuulunut Frankfurtin oopperan solistikuntaan.

Gabriel Suovanen opiskeli laulua Sibelius Akatemiassa ja suoritti loppututkintonsa Tukholman oopperakoulussa 1998. Timo Mustakallio –laulukilpailun Suovanen voitti 1998 ja sai Karita Mattila –palkinnon vuonna 2000. Suovanen on laulanut useita rooleja Suomen kansallisoopperassa.

Savonlinnan Oopperajuhlilla Gabriel Suovanen on laulanut Faustissa Valentinin roolin 1999-2000 ja Turandotin Pingin roolin 2003-2005. Kesällä 2000 hän lauloi nimiroolin olympiastadionilla kantaesityksessä Tuomas Kantelisen oopperassa Paavo Nurmi. Kaudesta 2002-2003 hän on ollut kiinnitettynä Berliinin Komische Operiin.

Kalevi Kiviniemi lukeutuu maailman huippu-urkureiden kärkeen. Kansainvälinen ura lähti liikkeelle Japanissa ja Lontoossa pidetyistä konserteista. Nykyisin Kiviniemi antaa noin sata konserttia vuodessa ympäri maailmaa ja hän on tehnyt yli sata levyä. Kansainväliset konsertti- ja levyarvostelut ovat olleet poikkeuksetta kiittäviä.

Laajan kansainvälisen konserttitoiminnan ohella hän on osallistunut myös urkukilpailujen tuomaristoihin sekä pitää mestarikursseja.

Vaikka Kiviniemen erikoisala on ranskalainen urkumusiikki, hän on pureutunut poikkeuksellisen luovasti eri aika- ja tyylikausien musiikkeihin, myös aivan uusimpaan musiikkiin. Kiviniemi on tunnettu erinomaisesta improvisaatiotaidostaan ja lukuisista taidokkaista sovituksistaan.

Vox Cantorum on Suomen kirkkomusiikoiden kamarikuoro, joka on toiminut vuodesta 1996 lähtien. Kuoron tarkoituksena on kantoreiden ammatillisen yhteistyön ja taiteellisten valmiuksien kehittäminen sekä korkeatasoisen hengellisen kuoromusiikin esittäminen. Kuorolaiset ovat eri puolilta Suomea, minkä vuoksi kuoro koostuu periodeittain harjoittelemaan ja esiintymään. Kuoron laulajamäärä vaihtelee projektista riippuen.

Vox Cantorum on esiintynyt mm. Närpiön kirkkomusiikkiviikoilla, Lahden Urkuviikoilla, Nivalan lauluviikolla ja Helsingin Kirkko Soikoon -festivaaleilla. Vuonna 2004 Vox Cantorum äänitti virsiä Suomen Yleisradiolle ja vuosina 2005 ja 2006 Ruotsin kirkon virsiä Ruotsin Radiolle. Kuoron taiteellisenä johtajana on toiminut kuoron perustamisesta lähtien Turun Mikaelin seurakunnan kanttori Heikki Seppänen.

Ohjelma

Félix-Alexandre Guilmant (1837-1911): Sinfonia nro 3 uruille ja orkesterille

1. Allegro maestoso e con fuoco
2. Molto adagio
3. Fuga - allegro

Camille Saint-Saëns (1835-1921): Sinfonia no. 3 c-molli Op.78 ”Urkusinfonia”
I Adagio – Allegro moderato – Poco adagio
II Allegro moderato – Presto – Maestoso - Allegro

Maurice Duruflé (1902-1986): Requiem Op. 9 solisteille, kuorolle, orkesterille ja uruille

Moskovan sinfoniaorkesteri konsertoi ensi maanantaina Kanta-Loimaan kirkossa. Luvassa on ennenkuulumaton tapaus Loimaalla.

Muistotumma

Pahat muistot mukana
mustin mörön kuvin.
Nekö perinnöks jätän
heijän huomaa mätän.

Kulkus karvas pala
nieleksimmää en ala
vaik kui tikahuttaa
tahtoe henken viijä.

Mis lienöö pevon pesä
kait kalliin loukus pimmiis

sin en taho rämpiä
vaik kui olis kesä.
Valkiip viel aamu
pois haihtuu se haamu
joka varjon kulkoo
rinnast ilon sulkoo.

Taakast mikä annettiin
hevil ei erroo pääse
kerra kumminki se
päivä tulloo ettee.

Sillo, sillo vien henkeä
vaik kerra viimeisenki
eipä tarvihe murehtii
hymy huulil karehtii.

Koulumuistoja

*”Olen unessa useasti
sinun kaduillas, koulutie.
Ah, enkö mä hautaan asti
myös koululainen lie?”*

V. A. Koskenniemi

Ihojärven koulu nykykunnossaan. Kuva on otettu lehtemme lukijamatkalla kesäkuussa 2006.

Koulujen jälleen alettua tulevat mieleeni omat kaukaiset kouluvuoteni Ihojärvellä ja varsinkin koulun aivan legendaarinen opettaja Katri Immonen. Hän toimi siellä kauan ja tunsu varmaankin ihmiset usean kylän alueelta, oppilaista puhumattakaan. Koulu lie siellä paikoillaan, joskin ränsistyneenä.

Elettiin aikoja, jolloin opettajaa kunnioitettiin ja arvostettiin. He olivat tosiaan niitä ns. ”kansankynttilöitä”. Eipä oppilaat sinutelleet saati käyttäneet sopimatonta kieltä, kuten kuulemani mukaan nykyisin tapahtuu opettajalle vasten kasvoja.

Katri Immonen osasi järjestyksen pidon, joillakin kun on sitä auktoriteettia. Hän muistutti usein: ”Kulkekaa kauniisti koulumatkat ja tervehtikää kaikkia vastaanulijoita.” Minun koulumatkani ei ollut pitkä, kait runsas puoli kilometriä, joten talvella ei maito ehtinyt jäätyä pullossa. Silloin ei vielä ollut kouluruokailua, vaan oli omat eväät.

Ehdin käydä pari vuotta yläkoulua Ihojärvellä, en-

nen kuin talvisota katkaisi sen. Laukaalla kävin sitten ne loput pari vuotta. Jatkokurssin kävin taas siellä koti-Karjalassa saman opettaja Katrin oppilaana.

Jatkokurssin suoritus sota-aikana onkin luku sinänsä, koska ei ollut paljon oppimateriaalia. Kaikille ei riittänyt edes kirjoja, mutta tulipahan käydyksi kuitenkin, ja hauskaakin oli, eikä hävetä yhtään, kun katsoo todistusta siltä ajalta. On minulla tallella koko opintokirja alakoulusta asti. Harmi vain, ettei ole yhtään kuvaa kouluajalta. Silloin niitä ei otettukaan.

Harmittelin myös aina, kun keväällä koulu loppui ja odotin innolla syksyllä sen alkua. Siihen aikaan myös lauantai oli koulupäivä, joskin lyhyempi. Lienee se into opiskeluun johtunut paljon opettajastakin, häntä muistan lämmöllä vieläkin.

Koulutuntien alkaessa järjestäjät soittivat kelloa. Sitten asetuttiin riviin ulkorrappusten eteen. Opettaja tuli ylärapulle päästämään sisään ja katsoi, mikä rivi oli suurin. Se nimittäin pääsi sisään ensiksi. Hän myös

katsoi, olivatko kengät puhtaat.

Muistan, kun naapurin Lauri taittoi katajanoksan kouluun menomatalla minullekin. Se oksa oli saappaitten pesua varten jossain lätäkössä matkan varrella. Lauri oli sen verran vanhempi, että vain vuosi kerittiin tehdä yhteisiä koulumatkoja. Hän haki minut aina kotoa tullessaan. Hänen Hilkka-siskonsa oli nuorempi, mutta kolme vuotta kuljimme yhtä matkaa kouluun.

Ajatukset kokoon

Heti tunnin alussa kuului usein kehoitus: ”Ajatukset kokoon, suoristakaa ryhti.” Ei saanut löhötä pulpetin päällä.

Opettaja oli myös säästäväinen yhteiskunnan varojen käytössä. Hän ei antanut uusia kirjoja jokaiselle, mikäli oli vielä vanhemman sisaruksen koulukirjat tallella ja käyttökelpoiset. Sitäkin minäkin harmittelin, kun osa kirjoista oli Ainosiskon peruja.

Uudet ja vanhat kirjat eivät olleet ihan samanlaisia

teksteiltään. Siitäpä tulikin mieleeni tapaus maantiedon tunnilla. Oli tapana olla yötä koulukaverien luona, ja meillä oli silloin luokkatoverini Tyne yökunnissa. Oli tainnut jäädä läksyt lukematta, ja minulta kysyttiin jotain Saksan Ruhrin alueesta, vaikka en ollut edes viittannut.

Eipä minulta tullut vastausta, mutta tuli mieleen, että jospa siinä minun vanhassa kirjassani ei kyseistä kohtaa ollutkaan, joten sanoin niin. No, mitäs sitten? ”Tuopas kirjasi tänne”, sanoi opettaja. Minähän vein tietysti kirjan sekä jäin siihen viereen seisomaan. Opettaja etsi kyseisen kohdan kirjasta, osoitti sormella sanoen: ”Mitäs tuossa lukee?” Sieltähän vastaus löytyi täsmälleen.

Ei siitä sen kummempaa seurannut. Koska huonosti meni osaaminen koko luokalta, niin saimme saman läksyn seuraavaksi maantiedon oppitunniksi. En muista olleeni laiskassa kertaakaan, mutta arestissa olin kerran. Minulle teritettiin kotona, ettei saanut käivä (kannella) ketään kou-

lutoveria vastaan, mutta olihan toki niitäkin, jotka sitä harrastivat.

Asiaa en muista varmasti, mutta kyse lie ollut jostain pelistä välitunnilla, johon emme jostain syystä tätä Rakelia kelpuuttaneet. Ja hän kanteli opettajalle. Me sitten tuon edellä mainitsemani Tyynen kanssa jäimme arestiin. Se nyt oli silmänlumetta koko juttu! Eivät toiset koululaiset ehtineet kuin juuri ja juuri poistua koulun pihalta, kun opettaja sanoi meille: ”Lähtekää kotiin.” Naurattaa näin jälkikäteen, eikä se silloinkaan harmittanut, mutta saihan kantelija hyvän mielen.

Tarkastajan yllätysvierailu

Kertotaulua tankattiin urakalla päähän, ja osaan sen vieläkin. Opettaja sanoi: ”Vaikka tulisin sydänyöllä kysymään, paljonko on esimerkiksi kahdeksan kertaa yhdeksän, teidän pitää se tietää.” Ainahan oli tunteja, jolloin tietämisen taso oppilaitten joukossa ei kovin hyvä ollut, silloin opettajan sanonta oli vakio: ”Sattuispa nyt koulun tarkastaja tulemaan, niin mitäs sitten!”

No, kerranpa sitten tarkastaja tulikin, eikä opettaja itse ollutkaan paikalla, vaan alakoulun opettaja valvoi meitä. Olisiko Katri Immonen ollut jossain kokouksessa Kurkijoen Lopotissa? Tarkastaja piti meille jonkin tunnin. Meidän piti vastata kirjallisesti erilaisiin kysymyksiin.

Tarkastaja oli nimeltään August Kärävä. Tästä nimestä tuli mieleeni, kun tapasin työssä ollessani näyttelijä Maija Karhin ja tämän miehen Laurin, joka taas oli edellä mainitun tarkastajan poika. Niin ne asiat joskus menevät.

Koulullahan pidettiin muitakin tilaisuuksia kuten hartaushetkiä, äitienpäiviä sekä joitakin ohjelmallisia (olisikohan ollut) iltamia. Minulle lankesi usein laulajan osa kuten joulujuhlassakin. ”Aili se laulaa rilletää”, sanoi opettaja, eikä siihen ollut vastaansanomista.

Laulukokeista taas tuli mieleen eräs kera, jolloin opettaja kysyi: ”Mitäs Aar-

ne laulaa?” Laulun sai itse valita. ”Em mittää”, oli Aarnen vastaus. ”Laulaa ja hyvin laulaakin”, kuului kommentti. Ja laulu tuli, vaikkei se niin mallikelpoisesti mennytkään.

Uskontotunnilta jäi mieleen erään oppilaan vastaus: ”Työläs on sinun potkia tutkanpäätä”, kun loppusana olisi ollut tutkainta vastaan. Ne tutkanpäät kun jäävät kankaan loimen lopusta, niin kuin kaikki kutojat tietävät. Olisi silloin vähän naurattanut.

Ainahan joku pojista tunnilla yritti tehdä pientä kiusaa tai konstailia, mihin erään pojan vastaus oli: ”Mie vaa suotte narrillaa”, johon opettaja sanoi: ”Mitäs, jos mie jätän siut arestii ihan suotte narrillaa?” Ei kylläkään sillä kertaa jättänyt.

Tuoksahdipa voimakas raikaste kerran niin, että heräsi kysymys: ”Mitäs lenkuvettä sill Kaukol on?” Se kun oli tosi harvinaista tuoksua siihen aikaan.

Aina Katrin päivän iltana kyläkuoro kävi opettajan luona laulutervehdyksellä. Ja meille koululaisillekin opettaja tarjosi karamellit, ihan paperipäällyksiset, ja saimme ottaa peräti 2-3 kappaletta jokainen. Kävin aikuisena joskus kylässä opettaja Immosen luona Helsingissä ollessani, ja hän piti minua aina tervetulleena vieraana. Viimeisen kerran tapasin hänet Kivelän sairaalassa, jossa hän oli astmaansa hoitoa saamassa. Tuolloinkin hän oli oikein elämänmyönteisellä mielellä.

Niinpä niin, on jo päivä jos toinenkin noista Ihojärven kouluajoista pyörähtänyt. Sen jälkeen olen käynyt vain elämäkoulu, jos ei oteta lukuun kansanopisto Kauhajoella. Liika koulunkäynti ei päättä pakota, mutta tässäpä on mennä räpistelty ja oma toimeentulo saatu. Mummoni sanontaa käyttäen: ”Samoist oviloist oon miekii mänt, mist muutkii minnuu vauraamat.”

Olkaa, nykynuoret, onnellisia, kun teillä on rajaton mahdollisuus opiskella, mitä meillä ei aina silloin ennen ollut. Näin

Jaakon tytär

Venäläiset hakkaavat Rummunsuon metsiä

Tämä kuva tukkipinosta on otettu Poskelan ryhmästä Oskari Heinosen talon edestä. Poskiparran kohdalla oli vielä monta kertaa suuremmat kasat. Koulun edessä notkossa oli työmaakoppi, josta nousi savu. Hakkuualueita ei ryhmään näkynyt. Kenellehän laskun voisi lähettää? Terveisiä Amerikasta, lähettää Urpo Heinonen.

Kesäinen viikonloppu Jollaksessa

Useita kertoja olimme lukeneet Karjalaisesta kesäkodista ja Pääsky ry:stä, kuitenkin vasta keväisillä pitäjämessuilla syntyi kipinä sinne menemisestä. Niinpä päätimme hyvien ystäviemme kanssa lähteä katsastamaan, millainen paikka se oikein olisi.

Saavuttuamme perille näimme upean vanhan huvilan, jonka pihapiiri tarjosi meille mukavat oltavat, olihan paikka aivan meren rannalla. Ja kuten tiedämme, on Kalakurjille erittäin tärkeää, että vieressä on vettä. Paikan emäntä tarjosi meille makoisat tervetulo-kahvit, ja hyviltä ne maistuivatkin pitkän ajomatkan jälkeen.

Paikalla aisti myös historian havinan, sillä vastarannalla näkyi aikoinaan pirtukuninkaana tunnetun Algot Niskan "pirtulinna", joka

tähystystorneineen ja rannikon kapeiden salmien ja pienten saarien kera oli varmasti tarjonnut hyvät puitteet "hämärähommien" harjoittamiseen.

Myös laivaväylä kulki paikan ohitse, joten oli mukava seurata toinen toistaan upeampien veneiden ja risteilyalusten kulkua. Soutuveneellä emme tohtineet lähteä seikkailemaan laivojen ja juppiveneiden joukkoon.

Onkikilpailut

Sunnuntainen pilvipouta oli erikoisen sopiva pienen onkikilpailun järjestämiseen. Tosin eiväthän Kalakurjet mitään pienimuotoista milloinkaan järjestä, sen todistavat jo kaksi kertaa vuodessa Laatokalle suunnautuvat kalamatkat. Niinpä tästäkin kilpailusta kehkeytyi vaativa kolmiosainen

Ville Ylönen (vas.), Martti ja Saini Repo Jollaksessa sijaitsevan Karjalaisen kesäkodin rannassa ihailivat ohi kiittäviä mitä hienoimpia veneitä ja laivoja.

mittelö.

Kilpailussa onkiin tarttui niin ahvenia, lahnoja, särkiä kuin yksi kiiskikin, yhteensä 107 kalaa. Huomatkoon Kalakurkien hieno sijoittuminen, sillä neljä ensimmäistä palkinnoille ylittänyt ovat kaikki Kalakurkia.

Jokaisen osakilpailun voittaja palkittiin mieluisilla tuotepalkinnoilla. Upea

oli myös pokaleiden rivistö, kun loppukilpailun palkintojenjako alkoi. Kokonaiskilpailun voittajalle oli lisäksi varattu (melkein) kristallinen pysti.

Tulokset

Aamukoitos: Viljo Ylönen 9, Raija Laaksonen 6, Saini Repo 4, Martti Repo 1 kpl.

Päivämittelö: Saini Repo

16, Viljo Ylönen 13, Martti Repo 11, Raija Laaksonen 4 kpl.

Iltatottelu: Viljo Ylönen 15, Martti Repo ja Raija Laaksonen 13, Saini Repo 2 kpl.

Kokonaiskilpailun voittajaksi tuli Ville (Viljo) 37 kalalla, seuraavina Martti 25, Raija 23 ja Saini 22 kalalla.

Kokonaisuudessaan jäi

Karjalaisessa kesäkodissa vierailusta "hyvä maku suuhun". Saimmehan viettää kesäistä viikonloppua hyvien ystävien ja hienon harrastuksen parissa, voimme suositella paikkaa muillekin. Tietyst' jokkaisest' ihtestä riippuu, onks' lusi vai ei. Meil ainaki ol'.

Raija Laaksonen

"Merimielenosoitus!"

Suomenlahdella toteutui harvinainen tapahtuma, kun suomalainen ja virolainen kansalaisjärjestö laskivat keskiviikkona 26.9. maitten liput meren pohjaan. Liput laskettiin 75 metrin syvyyteen Suomen ja Viron välisellä rajalla koordinaateissa 59.50.667N – 24.49.064E. Suomen puolelta lipun las-ki idean isä, Suomen Karjalan Pakolaiset ry:n puheenjohtaja Jussi Liikonen ja Viron puolelta Eesti Rah-

vuslik Liikumine -liikkeen hallituksen jäsen ja Eesti Demokraatlik Rahvuslike Jõudude Koostöökodan puheenjohtaja Henn Põlluaas.

Lippujen laskemista mereen Liikonen esitti Tallinnassa 18.8. pidetyssä Nord Stream -kongressissa. Liput on tehty ruostumattomasta teräksestä, joten ne ilman ilkeävaltaa kestävät vähintään satoja vuosia. Puheenjohtaja Liikonen perusteli lippujen laskemista

rauhanomaisessa ystävyys-hengessä tapahtuneessa "merimielenosoituksessa" pitämässään puheessa.

- Tallinnassa 17.9. pidetyssä Itämeren kaasuputkea käsitelleessä kongressissa yksimielisenä päätöksenä oli, että Itämeren suojelemiseksi paras ratkaisu olisi rakentaa Nord Stream -kaasuputki maanpäällisenä, sanoi Jussi Liikonen.

- Laskiessamme nyt Suomen ja Viron maatum-

nukset meren pohjaan haluamme tehdä sen veljeskansojen ystävyuden ja yhteistyön merkeissä. Uskomme samalla, että kaikkien Itämeren maiden suurin hyöty saavutetaan toimimalla tasapuolisesti yhteistyössä. Itämeren hyvinvoinnin ja rauhoittamisen puolesta, totesi Liikonen lopuksi.

ProKarelia

Kuva on keskiviikkoisesta ns. merimielenosoituksesta Suomenlahdella. Suomen lippua ollaan juuri laske-
massa 75 metrin syvyyteen. Kuva: Raimo Partanen, Karelia Klubi ry.

Havuseppelekäärö sini-puna-valkein nauhoin sankaripatsaalla Kurkijoen kirkon raunioilla.

Samanlainen havuseppele myös venäläisten sankaripatsaan juurella Kurkijoella.

Kuusenhavuseppele

Olin sukulaisten kanssa Kurkijoella kotiseutumatkalla Riitta Sainion ja Martti Sikiön kokoamassa ryhmässä touko-kesäkuun

vaihteessa. Viimeisenä iltana teimme pikaisen kävelyn Lopotissa ja myös opiston puolella. (Minulle on kerron-
rottu, että joki erottaa Lopo-

tin opiston puolesta.) Kiinnitin huomioni suomalaisen sankaripatsaille asetettuihin kuusenhavuista tehtyyn "kukkalaitteeseen". Se

oli noin puolitoista metriä pitkä käärö, jota kiersi sini-puna-valkea nauha. Samanlainen laite oli venäläisten muistomerkillä muovikukka-asetelmien lisäksi.

Vuosi sitten olin sanomalehti Kurkijokelaisen järjestämällä matkalla, ja

silloin ottamassani valokuvassa on samanlainen havuseppele, mutta vain venäläisten muistomerkillä. Silloin suomalaiset toivat mukanaan Suomesta ja laskivat pienet kukat kaikille kolmelle patsaalle. Tosin venäläisten patsaalta kukka hä-

visi melkein heti, ilmeisesti ohikulkijan mukaan.

Minua kiinnostaa, kuka on tuonut komean havulaitteen myös suomalaisten sankaripatsaille. Onko näin tapahtunut aikaisemmin?

Marjaliisa Laine

Ilmi Kärävä:

Räsäset Kurkijoella

osa 1

Muutto Kurkijoelle

Isäni Veli Johannes Paa-vo Bartholomeus Räsänen oli nimitetty Kurkijoen maamiesopiston kasvitiiteen ja kemian lehtoriksi vuonna 1921. Hän oli asunut perheineen pari vuotta Lapualla. Koko perhe - isä, äiti, 8-vuotias Aino, 6-vuotias Elsa, 4-vuotias Laina ja vähän alle puolitoistavuotias Sirkka - muutti Kurkijoelle loppiaisenä 6.1.1922.

Lähin rautatieasema oli Alhossa, noin 10 kilometrin päässä maamiesopistolta. Opiston ”renki” Antti Ter- vonen oli kahden hevosen ja reen kanssa noutamassa matkalaisia. Oli pimeää ja kova pakkanen. Kaikki olivat viluissaan ja väsyneitä. Lähimmät naapurit Clevet olivat lämmittäneet tulevan kotimme ja olivat vastaanottamassa. Tästä alkoi elämän loppuun kestävä ystävyys koko Cleven perheen kanssa.

Kurkijoen maamiesopisto

Kotitalomme oli Kurkijoen maamiesopiston opettajien käyttöön tarkoitettu suuri valtion omistama kahden perheen asuintalo Linnavuoren etelärinteellä. Ik- kunoista oli ihana näköala Laatokalle ja Laikkalanlahdelle, jonka rannalla koko opiston alue oli. Opistolla oli sen johtajaa ja opettajia varten kaikkiaan neljä asuinrakennusta.

Maamiesopiston yhtey-

Kirjoittaja Ilmi Kärävän (o.s. Räsänen) perhe oli muuttanut tammikuussa 1922 Kurkijoelle, jossa sitten Ilmi saman vuoden syyskuussa syntyi perheen viidenneksi tyttäreksi.

teen kuului vielä erillisesti hallinnoitu koulutila lukui- sine rakennuksineen. Nämä muodostivat oman yhdys- kuntansa.

Meidän taloamme ympäröi tiheä ja korkea kuusi- aita, joka suojasi taloa, pi- haamme ja puutarhaamme vieressä kulkevalta Viipu- rin-Käkisalmen-Sortavalan valtatieltä. Tuolloin liiken- ne oli vielä vähäistä, liikut- tiin pääasiassa hevosilla. En tarkalleen muista, milloin linja-autoliikenne Kurkijo- elta Käkisalmeen ja Viipu- riin alkoi.

Viipurilainen Ruposen liikenne alkoi ilmeisesti 1930-luvun alussa liiken- nöidä muun muassa reiteil- lä Viipuri-Kurkijoki-Lah- denpohja-Sortavala ja Kä- kisalmi-Kurkijoki-Lahden- pohja-Sortavala. Sekä opis- ton että koulutilan alueen

erotti Kurkijoen kirkonky- lästä, Lopotista, pohjoises- ta virtaava Kurkijoki, joka oli muutaman sadan metrin mittainen Raholanjoen jat- ke.

Siihen aikaan kaikkia opettajia kutsuttiin ”sedik- si” ja heidän vaimojaan ”tä- deiksi”. Oli esimerkiksi Cleven setä ja Cleven täti, Karttusen setä ja täti, samoin Pitkäsen setä ja täti. Mutta puutarhurin vaimo oli rouva Hämäläinen ja tal- limestari Taskisen vaimo rouva Taskinen. He eivät kuuluneet samaan yhteis- öön. Eikä myöskään lopot- tilaisia täditely eikä sedit- tely: opettaja Kilpinen sekä rouva Kilpinen, samoin nimismies Kosonen ja rouva Kosonen. Papit ja lukkarit asuivat kauempana, eikä kenellekään olisi pälkähtänyt päähän kutsua ruustinna Arokalliota tädik- si.

Ilmi syntyy

Vanhemmilleni taisi olla aikamoinen pettymys, kun minä synnyin sunnuntai- aamuna kolmantena päivä- nä syyskuuta vuonna 1922 jo viidentenä tyttärenä. Elsa on kertonut, miten Sirkka- sisareni oli minut nähdes- sään lyönyt minua tinanu- kella päähän ja sanonut: ”Kettu.”

Minut kastettiin syys- kuun 24. päivänä Ilma He- lenaksi. Kummeinani olivat opistolta Kaarlo ja Anna Cleve, eläinlääkäri Kaarlo

Gummerus ja tämän vaimo Ines sekä kanslisti Helmi Huttunen ja opiston johtaja Viktor Fagerström.

Elsa-sisareni oli sanonut ensimmäisestä nimestäni Ilmasta: ”Mikä nimi tuo on lapselle? Onko se hyvä ilma, paha ilma vai Jumalan ilma?” Minua ei olekaan kukaan kutsunut Ilmaksi vaan Ilmiksi. Kaikkiin kou- luvihkoihin ja -kirjoihinkin kirjoitin aina Ilmi Räsänen. Kutsumanimi oli Immi tai Immuska. Cleven pojat kut- suivat minua Vilmiksi. Vuosikymmeniä sitten muutin nimeni virallisesti- kin Ilmiksi.

Sirkka-sisareni, joka oli lähinnä minun ikääni, oli tietenkin minulle ihanne, jota uskoin kaikessa. En- simmäinen muistoni lap- suudesta on opiston uima- huoneelta. Siellä sanoin Sirkalle: ”Kato, kun sisko uipi!” Hyppäsin Laatokan veteen laiturin reunalta; sitä en muista, kuka minut nosti vedestä, ehkä se oli isä.

Topi syntyy

Kun synnyin, perheem- me oli jo tottunut uuteen kotiin, isoon pihaan ja hy- viin naapureihin. Minulle elämä oli luonnollisen help- poa ja mukavaa, kunnes perheeseen vihdoin syntyi kauan kaivattu poika kesä- kuussa 1925. Isänäiti, Si- mon-mummo oli meillä juuri silloin. Mummo oli juossut Clevelle kertomaan riemuissaan huutaen ja kä- sillään huutoa: ”Poika tuli, poika tuli!” Näin kertoi Anni Cleve.

Tietysti minä olin musta- sukkainen, kun ”Poju” pan- tiin minun sänkyyni nukku- maan. Elämä oli yhtäkkiä muuttunut Poju-keskeisek- si. Vähitellen siihenkin totui.

Pikkuveljeäni kutsuttiin

yleisesti Räsäsen Pojuksi. Kirkonkylän alakansakou- luun mennessään Poju il- moitti nimekseen: ”Toivo Into Johannes Räsänen – tai Räkätti.” Sen jälkeen hän oli kaikille ”Topi”.

En muista, milloin meil- le ostettiin radio. Muistan vain, että isän sängyn vie- ressä yöpöydällä aina oli radio. Uutiset, musiikki, aamu- ja iltahartaudet, Mar- kus-sedän lastentunnit ja urheilukilpailut olivat tär- keitä kuultavia.

Jo Topin ollessa pieni olivat radioidut hiihtokil- pailut hänelle mieluisia. Hän leikki sisällä hiihtokil- pailua levittäen salin lattial- le tulitikkuja suuren ympy- rän muotoon ja siirteli näitä ”hiihtäjiä” toistensa ohitse. Kaikilla oli nimetkin. Ku- kahan niistä voitti? Olen unohtanut Veikko Hakulis- ta edeltäneiden suurhiihtäji- en nimet.

Hiljaista kotielämää

Äitimme, tuusniemeläis- tyttö, johon isä oli tutustu- nut opiskellessaan Helsin- gin yliopistossa, yritti pitää lapsilaumansa kurissa ja herran nuhteessa. Hän vaat- tetti ja ruokki meidät hyvin. Äiti itse paistoi meille hy- viä ruuslimppuja ja hiivalei- piä. Kurkijokelaisen koti- apulaisemme kanssa hän usein lauantaisin leipoi maukkaita karjalanpiirakoita. Parasta taisi kuitenkin olla aito savolainen lanttu- kukko, johon ohjeen äiti oli ilmeisesti oppinut lapsuu- denkodikissaan Tuusniemel- lä.

Äiti oli hyvin säästäväi- nen, hän pyrki säästämään valtionkin varoja. Meille nimittäin kuului opistolla isän työsuhdeasunnossa il- mainen sähkö ja lämpö. Äiti piti huolen siitä, että aina poistuessamme huo-

neesta sammutimme sähkö- valon. ”Ettei tuhlata valtion varoja”, kuten hän muistut- ti.

Kaakeliuuneissamme poltettiin kylminä vuoden- aikoina valtion maksamia koivuhalkoja. Meidän piti vahtia, ettei lämpö päässyt menemään harakoille: luu- kut oli suljettava heti, kun puut olivat palaneet. Vettä ei tarvinnut säästää. Vesi- pumppu oli rannassa ja nos- ti veden Linnavuorelle ra- kennukseen, jossa vesi puh- distettiin. Ja Laatokassa riitti vettä.

Isot siskoni, Aino, Elsa ja Laina, alkoivat tehdä omia retkiään Aionon ikäi- sen Anni Cleven ja Elsan ikäisen Anja Karttusen kanssa. Äidin kertoman mukaan Sirkka, jota ei aiot- tu päästää mukaan, oli par- kunut ja mekastanut niin kamalasti, ettei kukaan jak- sanut sitä kuunnella. Niin Sirkka oli ollut pakko ottaa mukaan isojen tyttöjen ret- kille. Hän oli reipas ja jak- soi seurata heitä.

Ilmi oli kiltti tyttö ja jäi kotiin leikkimään Topin ja opiston nuorempien lasten kanssa. Siitä kai johtuu, että olen aina viihtynyt itseäni nuorempien ihmisten kans- sa.

Olin varmaan kuusivuotias, kun sairastuin keuhko- kuumeeseen. Olin hyvin sairas ja heikkona. Koko perhe oli huolissaan. Si- mon-mummo oli taas meil- lä talvea viettämässä. Aionon kertoman mukaan mummo itketti sisariansi ”lohdutta- malla”, että on hyvä, kun lapsi pääsee pois täältä kär- simästä. Mutta minä en päässyt pois. Kunnanlääkä- ri Hurme antoi minulle jo- takin uutta tehokasta lää- kettä, ja minä paranin.

Jatkuu...

Historian havinaa

Kurkijoen kirkollisen elämän vaiheita Erkki Kuujon mukaan vuoteen 1570

Käsittellessään Karjalan historiaa Erkki Kuujo tote- aa, että Karjala oli 1100-lu- vulta lähtien Novgorodin vaikutuspiirissä. Hänen mukaansa Karjalan tapah- tumista on melko paljon mainintoja varhaisissa sekä venäläisissä että ruotsalai- sissa kronikoissa. Tämä kahdenlainen tiedon saami- nen johtuu jatkuvista taiste- luista, joita käytiin Venäjän ja Ruotsin valtakuntien vä- lillä noitten alueitten her- ruudesta. Tämä taistelu koski tietenkin myös kir- kollista elämää, jota länti- sessä valtiossa hallitsi roo- malaiskatolinen ja idässä ortodoksinen usko.

Kurkijoki joutui muun Karjalan kanssa kokemaan

tämän taistelun vaikeana ja nöyryyttävänä. Vaikka tark- koja dokumentteja ei ole- kaan, Kuujo olettaa, että muun muassa Hämeeseen tehdyn sotaretken aikana vuosina 1226 ja 1227 suo- ritettiin Karjalassa joukko- kastamisia. Ruhtinas Jar- roslav päätti liittää Karjalan kansan pysyvästi ortodok- siseen kirkkoon suoritta- malla joukkokastamisia. Tätä vastaan piispa Tuomas suoritti Lännen kirkon puo- lesta ristiretken Karjalaan. Kaikesta huolimatta paka- nuuden tiedetään rehotta- neen pitkään kansan kes- kuudessa.

Taistelu lännen ja idän vallan välillä jatkui aina Pähkinäsaaren rauhaan eli

vuoteen 1323 saakka. Tä- män rauhan jälkeen Novgo- rod vahvisti asemiaan myös kirkollisessa mielessä Kä- kisalmen läänissä. Orto- doksinen kirkon tukipis- teeksi muodostui vuonna 1329 vakiintuneen järjes- tyksen saanut Valamon luostari.

Kurkijoelle lienee raken- nettu ensimmäinen kirkko jo 1200-luvun lopulla. Tä- män ortodoksinen kirkon ruotsalaiset polttivat vuon- na 1396 tehdessään sotaret- ken Kurkijoelle. Tässä yh- teydessä Kurkijoki maini- taan ensimmäistä kertaa ajan kronikoissa. Polttajat voitettiin, ja heitä ajettiin takaa ruhtinas Konstantin Vasiljevitsin johdolla.

Myöhemmin kirkko raken- nettiin maanviljelysopiston paikalle. Se oli omistettu Pyhän Neitsyen syntymisen muistolle. 1500-luvun alus- sa siellä kerrotaan olleen pappina Kuzma ja tiakkana (lukkarina) Gavrilka.

(Toimituksen lisäys: niil- lä paikoin on nykyään me- tallinen ortodoksinen muis- toristi, minkä Kurkijoki- Säätiö on Kurkijoelle vie- nyt ja paikalliset sen pystyt- täneet. Risti oli aluksi tar- koitettu viimeisimmän or- todoksinen kirkon raunioil- le, mutta sen pystyttämi- seen ei saatu lupaa.)

Papilla ja muilla kirkon virkamiehillä oli jonkinlai- sia tiloja ja muita veron- maksajia. Veroista syntyi niin kirkon kuin muunkin hallinnon puolelta vaikeuk- sia, koska kansa ei halunnut niitä maksaa. Tähän vaikut- ti varmasti keskiajalla myös se, että kansan keskuudessa vaikuttivat pakanalliset men- not. Ne eivät kaikonneet, vaikka monilla luostareilla- kin oli omia tiloja, joissa vaikutti tietenkin kirkon henki. Valamon luostarilla

oli tiloja Kurkijoella ja ym- päristössä mm. Konevitsan, Johannes Kastajan ja Niko- lain luostarilla.

Pakanuuden hävitystä

Pakanuuden vaikutus kosketti myös Novgorodin arkkipiispa Makaria, joka vuonna 1530 valitti Mosko- van hallitsijalle tästä tilan- teesta. Arkkipiispa sai läh- ettää munkki Eliaksen Kurkijoelle valistamaan kansaa. Hän repi rikki uhri- majoja, poltti pyhiä lehtoja ja heitti veteen uhrikiviä. Hän sai paljon hyvää aikaan ja hänen työnsä tuloksena syntyi kansan keskellä halu hakeutua luostariin.

Vuoden 1571 tarkastus- pöytäkirjassa mainitaan, että monia rukoushuoneita rakennettiin ja pappeja oli Veijalan, Tervun, Sorolan, Miklin sekä Joukion siirto- kylissä. Kurkijoen pääkir- kon pappina oli Fedor Sem- joninpoika, Tervun pappina Jakov Semjoninpoika, So- rolan pappina Jermolai Lu- kinpoika ja Miklin pappina Elfer. Kurkijoen tiakkana

toimi Daniel Timidrianpoi- ka.

Historia tietää kertoa monista rajakahinoista, joissa vastakkain olivat ruotsalaiset ja venäläiset. Vuonna 1556 muun muassa venäläiset ryöstivät ensin Savoia, ja sitten vuorostaan Jääsken talonpojat tekivät kostoretken Käkisalmen lääniin. Saman vuoden maaliskuussa solmittiin rauha, jota venäläisten puo- lesta oli solmimassa Kurki- joen tiakka Daniel Timidri- anpoika.

Kurkijoen kirkollinen elämä liittyi kristinuskon leviämisestä lähtien aina 1500-luvun loppupuolelle saakka ortodoksinen kirk- koon ja sen uskonelämään. Vaikka länneistä tehtiin monia valloitusyrityksiä, venä- läisten hallinto säilyi ja sen mukana idän usko. Ruotsa- laisten rynnistäessä itään, koitti siitä suuria vaikeuk- sia myös kirkolliselle elä- mälle. Siitä pyrin kerto- maan seuraavassa katsauk- sessa.

Eino Orpana

Kärkikorsu

Lahjana itäisen "ystävän" saimme korsun kuivan, lämpimän. Ohajoen penkereellä se sijaitsi vastapäätä Ojasen bunkkeria.

Sitä piikkilankaesteet katolla koristi. Oli seinät sen vahvaa betonia, ovi etelään vahvasti rautainen, ei kuitenkaan meidän käytössä vaan omaan taisteluhautaan kulku ohjattiin.

Oli laverit kaksikerroksiset vastakkaisilla seinillä sijaiten. Kamiinalle ahdas tila lattialla ja siitä savutorvi vinosti käytävän katosta ulos.

Sen lämmöstä nautti pienoinen ryhmä nuoria sotilaita vuorollaan kun vartiovuorostaan vapaata sai.

Oli tehtäväksi heille annettu suojata tukikohtaa uloinna. Sen tehtävän he tunnolla täyttivät väikka tulisilla kk-sarjoillaan naapuri heitä bunkkeristaan häiritä.

Kului neljä viikkoa nopeasti vaikka unet usein jäivätkin niukoiksi. Ahtaudessa kun ei pystynyt koko varttaan petillä suoraksi oikaista.

Tuli vaihto sitten aikanaan lepoon ansaittuun pääsivät pari viikoksi soturit nuoret rohkeat.

Mauri Leskinen 1998

Lahdenpohjan 33 muistomerkkiä

Kirjoittanut Ljudmila Voskresenskaja, vaipaasti suomentanut Tapio Nikkari. Suomentajan kommentit ovat kursivilla.

Edellisessä lehtemme numerossa 20, 16.-22.5.2007, tiedotimme lukijoillemme Lahdenpohjan kaupungista löytyvistä arkkitehtuurin, historian ja kulttuurin muistomerkeistä, jotka on merkitty Karjalan Kulttuuriministeriön luetteloon kulttuuriarvoa edustavina kohteina. Tässä numerossa kerromme kaupungin ulkopuolelta löytyvistä muistomerkeistä.

Rauhalan kylä

Joukko-osaston esikunnan rakennus (on käytetty tähän tarkoitukseen), rakennettu 1911.

Jaakkiman rautatieasema- ja varikkorakennus (käytetään samaan tarkoitukseen), rakennettu 20. vuosisadan alussa.

Suomalaisten sotilaiden hautausmaa (tammi-toukokuu 1918; 1939-1940). Arkkitehti Invari Meurmann. *Tarkoitanee Iivari Meurmania ja Jaakkiman sankarihautausmaata.*

Imeen kylä

Komendantinviraston rakennus (käytetty vastaavaan tarkoitukseen), rakennettu 20. vuosisadan alussa.

Kirkko (vaurioiden vuoksi ei ole ollut käytössä), rakennettu 19. vuosisa-

dalla. *Tarkoitanee Jaakkiman kirkkoa, josta on vain seinät jäljellä.*

Lumivaaran kylä

Kirkko (käytetty varastona), rakennettu 20. vuosisadan alussa, arkkitehti Jalmari Launis = *Ilmari Launis.*

Suomalaisten sotilaiden hautausmaa (joulukuu 1939 - maaliskuu 1940; 1941-1944). Arkkitehti Matti Mersky. *Tarkoitanee Lumivaaran sankarihautausmaata.*

Kurkijoen kylä

Pankin rakennus (käytetään hallintorakennuksena), rakennettu 19. vuosisadan lopussa. *Rakennuksesta oli kuva.*

Karjarakennus (käytetty tähän tarkoitukseen), rakennettu 20. vuosisadan alussa. *Olisikohan määmiesopiston navetta?*

Hiitolan kylä

Maatila: asuintalo (aikaisemmin sairaala), siipirakennus (aikaisemmin laboratorio) ja vaja (käytetään varastona), rakennettu 20. vuosisadan alussa.

Huuhkanmäen (= Huuhanmäen) kylä

Sotilaskaupunkikompleksi: kasarmirakennukset (käytetty tähän tarkoitukseen), rakennettu 20. vuosisadan alussa.

Entisen Jaakkimskii-kansansovhoosin alueen rakennus kaupungin ulkopuolella (käytetty hallinto-

rakennuksena), rakennettu 1911.

Kulikovan kylä (= Hiitolan kirkonkylä)

Suomalaisten sotilaiden hautausmaa (1939-1940; 1941-1944).

Jokaisen kohteen taustalla on ollut mittava tutkimustyö, johon on osallistunut historiantutkijoita, arkkitehteja, museoasiantuntijoita, arkeologeja ja rakentajia. Kulttuuriperintöön liittyvät kysymykset ovat Venäjällä tänään ajankohtaisia. Sen materiaallinen osa ovat muistomerkit. Huolenpidon puutteessa monet niistä ovat rappeutuneet. Toisaalta ilman niitä on mahdotonta säilyttää kulttuurihistoriallista ympäristöä, joka on edellytyksenä Karjalan kulttuuriperinteiden ylläpitämiselle. Kulttuuri pystyy kehittymään vain aikaisemman kulttuuriperinnön luomaa tietä.

Karjalan kuudessa kaupungissa, mukaan luettuna Lahdenpohja, on lukuisia säilyttämisen arvoisia, kullekin kaupungille yksilöllisen leimansa antavia muistomerkkejä sekä historiallisia ja arkkitehtonisia kokonaisuuksia. Valtakunnallisen kulttuuriperintökohteiden suojelun Karjalan tasavallan keskuksen asiantuntija O. L. Vlasov kommentoi:

- Jokaiselta tällaisen rakennuksen omistajalta ja vuokraajalta otetaan sen käyttöä koskeva sitoumus.

Uudistuksia tai rakennuksen ulkonäön muutoksia ei sallita. Joka rakennusta varten on laadittu oma tekninen ja historiallinen passinsa. Seuraamme kulttuuriperinnön säilyttämistä koskevan lainsäädännön noudattamista sekä tarkkailemme, miten kansalaiset ja juridiset henkilöt kohtelevat historiallisia rakennuksia ja

kohteita. Lainsäädäntörikkomuksissa käännyimme oikeusviranomaisten puoleen.

Kulttuuriperintöä koskevat aineistot on lähetetty paikallisiin itsehallintoelimiin, jotka on myös veloitettu valvomaan muistomerkkien käyttöä ja suoje- lua. Kulttuuriperintö säilyy vain asiantuntijojen, paikallisen itsehallinnon ja yhteiskunnan yhteisin voimin.

Suomalaismuistomerkeistä kulttuuriperintökohteita Lahdenpohjan piirissä

Kotiseutumatkalla heinäkuun alussa matkatoverimme Hannu Ahokas osti erään Lahdenpohjan kaupan tyhjäksi Prizyf-nimisestä paikallislehdestä saadakseen paperia kasvien prässäämiseen. Kyseessä oli numero 26, viikko 27.6.-3.7.2007.

Kotiseutututkimus-sivulla vilahtaneet kuvat Lumivaaran kirkosta ja Jaakkiman asemasta herättivät kiinnostukseni, ja lehtien täytettyä kasvitieteellisen tehtävänsä sain niistä yhden. Koska Ljudmila Voskresenskajan kirjoittama artikkeli "Lahdenpohjan 33 muistomerkkiä" saattaa kiinnostaa muitakin nykyisen Lahdenpohjan piirin alueella aikoinaan asuneita, ja yleisestikin, olen suomentanut sen vapaasti lyhennettynä tähän.

Muistomerkkiluettelossa on 13 Lahdenpohjan kaupungin ulkopuolista kohdetta, joten itse kaupungissa niitä pitäisi olla 20. En saanut käsiini numeroa 20. On tosiaan hienoa, että entisten kotiseutujemme nykyhaltija on alkanut arvostaa isiemme aikaansaannoksia. Toisaalta pelkkä vaaliminen sinänsä ei lopeta muistomerkkien rappeutumista.

Rahasta ei jutussa puhuta mitään. Sankarihautojen liittäminen muistomerkkiohjelmaan saattaa helpottaa suomalaisten kunnossapitotyötä, mutta muun muassa Kurkijoen sankarihautaa ei luettelosta löydy, ja siviilihautausmaat puuttuvat ohjelmasta kokonaan. Myös Lars Sonckin jugendtalo Kurkijoella puuttuu luettelosta.

Tapio Nikkari

Veteraanien matka Marskin majalle

Veteraanit olivat retkelle menossa. Itsekin istuin linja-autossa ystäväni kanssa ihan selkä kenossa ja olin ylpeä saavutuksesta tästä, kun on tuo sarmi jo vähenemässä.

Kutsussa oli kuitenkin vaatimus, että ystävä mukaan, kun pois ei Marskin majalta halua jäädä kukaan. Kiitän nyt tätä ystävää kovasti, kun hän suostui istumaan vierelleni niin somasti eikä moittinutkaan minua juuri, vaikkei hänen tilansa penkissä ollutkaan suuren suuri.

Teki mieli laulaa, että linja-autossa on tunnelmaa, kun veteraanit on lähteny juhlimaa. Auto oli sullottu täyteen, kun ajettiin edes takasin Lopen metsiä suuria ja etsittiin sodanaikaisia juuria.

Kuljettaja oli hauska, ja juttu luisti, monta hyvää juttua hän muisti. Löydettiin lopulta Marskin maja, jonka ulkonäkö muistutti kovasti vanhaa maasepän pajaa,

samalla kun toi mieleen ikävät sota-ajat, jolloin ylitettiin taistellen rajat.

Hyvämuistinen nuori mies piti pitkän puheen majassa siellä,

sen varmaan näette netissä vielä.

Uusi ravintola oli kauempana majasta, se oli paljon edellä Marskin majan rakentamisajasta, ja ajan tasalla oli myös tarjoilijat, jotka ruoat pöytään kantoivat.

Marskin ryyppystä ei voinut kieltäytyä kukaan, jos rahaa oli ymmärtänyt ottaa mukaan. Isäntä kehotti syömään kovasti, mutta vihjasi samalla, että rajansa tietysti kaikella.

Ruoka oli hyvää ja riittävästi ja niin monta lajia, että kyllä kelpasi maistella. Iloinen puheensorina oli salissa jatkuva aina, siitä huomasi, ettei tässä sakissa huolet enää paina.

Kotiin tultiin suoraa tietä, kaikki olivat iloisia, minä olen sitä mieltä. Lopuksi meinasin oikein erotessa vieruskaveria halata, mutta hän sanoi, että ei kait myö vanhat ihmiset enää sellasee vaivaa aleta.

Järjestäjiä kiitämme tästä matkasta kovasti, kun kaikki suju niin somasti.

Aarne Elolampi

Tämä Marskin maja seisoo erittäin kauniin suomalaisen järven rannalla metsäluonnon keskellä muistuttamassa sota-ajasta.

Toimenkuva

- Hyvää iltaa, mummi. Minä täällä, rakas vävy. Turhaa kai kysyäkään, mitä kuuluu, kun aina vastaat, että hyvää. Niin meillekin, loma alkaa ensi kuussa. Päiväkoti vain meni jo kiinni.

- Kukas tyttöjä nyt hoitaa?

- Ei hätää, meillä on sisäkkö.

- Oho! Kai teillä on sitten keittäjätärkin?

- No, ei ole. Kuten varmaan muistat, tyttäresi on kylmäkkö. Kyllä hän osaa keittää.

- Mitäs tämä sisäkkö sitten tekee? Pyyhkii pölyjä

ja kiillottaa hopeita, vai?

- Hän menee tyttöjen kanssa puron rantaan katselemaan sammakonpoikia ja sisiliskoja. Sadepäivinä etsitään nurmikolta kastematoja.

- Minkä ihmeen takia? Onkivatko he purosta isoja haukia päivälliseksi?

- Ei, vaan linnuille ruuaksi. Se on kuulemma hirmuhauskaa.

- Sen voin kyllä uskoa. Että sellainen sisäkkö se teillä on.

- Joo, niin on. Talvela hän opiskelee biologiaa.

Rakila

Hymy huuleen

Pappi ja nimismies

Porokyytien aikaan Kuusamon pappi ja uusi nimismies olivat matkalla pitäjän halki. Yks' kaks' poro teki stopin, ja nimismies hätääntyi. Hän kysyi

papilta: "Mitä me nyt teemme?" Pappi vastasi: "Ota sarvista tiukasti kiinni ja pidä poro paikoillaan. SE on kusiummella." Sitten pappi asettui poron alle ja imi niin, että virtsa taas virtasi. Poron saatua rakkonsa tyhjäksi matka jatkui. (Matti Takkula Kuusamon Takkusalma)

Deliporo Oy

Armeijan leipiin

Joulu 1941 oli ohi, ja vuosi 1942 aloitti taas uuden jakson minun elämänsäni. Olin vasta 16-vuotias ja oli puettava armeijan kampeet ylle. Se tiesi toisenlaista elämää kuin siihen asti olin saanut viettää. Vaikka tiesinkin, etten joutuisi mihinkään muualle kuin kirkonkylään, toivoin pääseväni Elisenvaaraan, sillä se olisi paljon lähempänä kotia, ja muutenkin tutumpi paikka, sillä olin siellä käynyt useammin. Näin tuumailin, kun ajelimme isäni kanssa kohti kirkonkylää. Isänikin oli vakavalla mielellä, sillä hän tiesi, mitä sota on ja siellä oleminen, sillä hän oli jo kahdessa sodassa ollut ja selvinnyt niistä ehjin nahoin. Tosin hän oli ollut minua muutamaa vuotta vanhempi.

Kun saavuimme kirkolle, isä kiinnitti hevosen kunnantalon hevosriukuun. Minä puolestani valmistauduin lähtemään Is-keskukseen, joka oli siinä aivan tien toisella puolella. Ja niin sitten erosimme. Näin isän kasvoista, ettei se hänellekään mikään helppo hetki ollut, ehkä vaikeampikin kuin minulle.

Niin minä reippaana poikana astuin sisälle ja ojensin saamani kirjeen pöydän takana istuvalle upseerille, joka totesi: ”Jaha, olette saapuneet.” Tehtyään merkinnät kirjoihinsa hän sanoi: ”Tuolla Hiitolan menevän tien varrella Linnanmäen kohdalla on Opiston opettajien asunto, jossa Is-komppania sijaitsee. Menkää sinne ja ilmoittautukaa siellä, niin sieltä saatte varusteet. Siellä näytetään, mihin voitte mennä.”

Siitä alkoi armeijan pesti, joka kesti lähes neljä vuotta, pari kuukautta jäi vailla. Ensin olin Is-joukoissa viisi-toista kuukautta.

Ohjeet saatuani läksin kävelemään sinne komppanian sijaintipaikkaan, jonka sijainnin jo tiesinkin, sillä olin tutustunut kirkonkylään olessani pari vuotta aiemmin kerholaisten leiripäivillä, jotka pidettiin samalla opistolla. Ilmoittauduin siellä olevalle aliupseerille. Tämä vei minut suoraan varusvarastolle, jossa katsottiin sopivan kokoisia kampeita päälle puettaviksi.

Varusteet saatuaani minulle annettiin myös paperisäkki, mihin sain laittaa siviilivaatteet kotiin viemistä varten. En silloin arvannut, että kuluisi lähes neljä vuotta siihen, kun seuraavan kerran pukisin siviilit ylleni.

Sitten minut ohjattiin kämppään, mikä oli sellainen suuri huone, missä oli sänkyjä ympäri huonetta. Patjana oli oljilla täytetty paperipussi ja sitten jokin viltintapainen peiton. Tyynynä oli oma reppu tai siviilivarusteet. Minulle sanottiin: ”Tule sitten asevarastosta hakemaan kivääriä, kun olet löytänyt oman paikkasi.”

Eino Heikinmaa:

*Oi niitä aikoja
entisiä ja nuoruusaikoja noita
Sota-aika, osa 1*

Talon tavoille opettelua

Siinä hiukan aikaa ihmeteltyäni siellä olemistani yhdeltä nurkkapeltiltä kuuluu huuto: ”Terve, Eino! Tullitko sinäkin tänne Is-joukkoihin?” ”Tulin, kun sain määräyksen”, vastasin. Tämä sotilas osoittautui koulutoverikseni Anttosen Reinoksi Jokirannasta. Hän oli tullut jo päivää aikaisemmin. Tuntui turvallisemmalta, kun huomasi, että joitain tuttujakin oli sakissa.

”En silloin arvannut, että kuluisi lähes neljä vuotta siihen, kun seuraavan kerran pukisin siviilit ylleni.”

Pian tämän jälkeen löysin tyhjän sängyn, jota ei ollut vielä kukaan varannut, ja laitoin saamani varusteet siihen merkiksi ja läksin asevarastolta hakemaan kivääriä, niin kuin oli käsketty. Tuntui vähän oudolta, kun annettiin käteen ase ja patruunataskut, joita oli kolme ja jotka kiinnitettiin sotilasvyöhön. Jokaisessa oli 15 patruunaa.

Niin oli Eino aseistettu ja valmis taistelemaan isänmaan puolesta. Vai oliko? Rinnassa tuntui sellainen jännittävä ja sanoisinko tuskinainen tunne: ”Kuinka tästä nyt oikein selvitään, sillä tämä ei ole mitään poikien leikkiä, niin kuin tähän asti olen saanut leikkiä?”

Tultuani aseineni kämppään istahdin sänkyni reunalle ja katselin uusia varusteita, jotka olin saanut: ”Mahtavatkohan nämä mitenkään sopivia minun ylleni?” Sovitin asetakkia päälleni ja laitoin lakin päähän. Sopihan se jotenkin, kun

pani villapaitaa alle, ja sitä pakkasella tarvittiinkin. Ja niin oli pojasta tullut sotilas.

Se iltapäivä kului ihmetellessä, mitä sitä nyt oikein tekisi. Mutta ajattelin, että kyllä kai ne sanovat sitten, mitä piti tehdä. Ensimmäinen komennus oli käsky ruokailuun. Katsoin toisista esimerkkiä ja menin heidän perässään keittiöön, mistä sai ottaa kasasta lautasen, johon naiskeittäjä kauhoi padasta perunasoppaa. Perunasoppaa sen ainakin piti olla, mutta ei se kotona keitetyn veroista ollut. Sain vielä mehumukin ja leipäpalan ja voinapin sen päälle.

Sitten mentiin kämppään, jossa oli pitkä pöytä, jonka ympärillä nautin ensimmäisen armeijan tarjoaman päivällisen. Ei se niin hyvältä maistunut kuin kotona, mutta siihen oli totuttava, ei auttanut valittaa.

Leipäkin oli vähän toisenlaista, mihin kotona olin totunut. Se oli niin kovaa, että se täytyi pilkkoa pölkyn päässä puukolla ja vasaralla pieniksi muruiksi, jotka sitten siinä lautasella keitinliemessä vähän liukenevat, että niitä voi niellä. Kaiken lisäksi ne olivat kotirintamalla paistettuja leipiä. Ihmettelen, kuinka niin epäonnistunut paistos oli lähetetty eteenpäin, kun puolet leivän paksuudesta oli aivan tiivistä ja tummaa. Kuivuessaan se oli aivan syömiseen kelvotonta, mutta sellaista sattuu. Täytyi muistaa, että elettiin sota-aikaa ja kaikista elintarvikkeista oli puutetta.

Kaikki oli uutta ja erilaista

Niin oli ensimmäinen kosketus armeijan leipiin

saatu. Ei tuntunut kovin houkuttelevalta, mutta koska toisetkin olivat sen keittäneet, niin miksi en minäkin. Ilta kului Reinon kanssa jutustellessa, sillä hän hiukan aikaisemmin tullessa tiesi vähän talon tapoja. Meidän yhteinen matkamme oli jatkuva lähes kaksi vuotta, kunnes tiemme erkanivat.

Tuli ilta ja yö, seuraava aamu ja päivä. Ensin oli herätys, jonka jälkeen lähdimme heti aamuteelle. Käskynjoassa annettiin päivän tehtävät aikaisemmin tulleille. Ketkä olivat tiepartiossa kirkonkylässä ja ketkä tiepartiossa kirkolta Hiitolan rajalle, jonne oli noin 4-5 kilometrin matka.

Meille alokkaille alkoivat oppitunnit. Komppanian vääpeli tuli niitä meille pitämään. Hän painotti muutamia asioita eritoten: ”Te olette sotilaita, ja teidän on käyttydyttävä, niin kuin suomalaiselle sotilaalle kuuluu, ja täytettävä annetut tehtävät tinkimättä. Tehtävänne täällä tulee olemaan etupäässä vartiointitehtäviä, ja jos jotain erikoista jossain lähiseudulla tapahtuu, niin teidät lähetetään sinne ottamaan selvää, mistä on kyse. Niin alkoivat minunkin vartiovuoroni milloin kirkolla ja taas tiepartioon Hiitolan rajalle.

Ja niin kului talvi. Pääsiäisen pyhäksi sain loman, jonka aikana en olisi ehtinyt oikein kotona käymään. Sen sijaan menin Tervajärvelle Lankiseen serkkupoukka katsomaan, koska sinne oli vain parin tunnin kävelymatka. Kun loma oli vietetty, palasin takaisin yksikköni maanantaiamuna ja kävin ilmoittautumassa toimistossa. Vääpeli kysyi, olisinko vielä halukas lähtemään Elisenvaaraan, sillä sieltä oli yksi poika lähdössä vapaaehtoisena armeijaan. Pääsisin hänen tilalleen.

Siirto Elisenvaaraan

En sen mieluisempaa komennusta olisi voinut mitenkään saada. Olin koko talven toivonut, että pääsisin edes Elisenvaaraan: siitä oli kotiin enää 15 kilometriä. Ainoastaan nelisen kilometriä oli Vaittiin, joka oli minun äitini synnyinkoti, jossa olin useasti kouluaikana hiihtolomani viettänyt Vaarinmäen hyppyrimäessä.

Kurkijoen ja Elisenvaaraan välillä liikennöi armeijan kuorma-auto kerran päivässä kuljettaen ihmisiä ja tavaroita. Sillä minäkin pääsin sopivasti Elisenvaaraan, tosin vain kesän ajaksi, sillä syksyllä saamani viljelysloman päätyttyä sain jälleen kutsun saapua kirkolla toimivaan komppaniaan.

Elisenvaara, jonne sain siirron kirkolta kevätalvella, tuntui siltä, kuin olisi aivan kotinurkilla, sillä olihan paikka minulle kirkonkylää paljon tutumpi, sillä olin siellä käynyt useammin. Olo siellä tuntui

paljon kotoisammalta, sillä asuimme siellä Höltän omakotitalossa, jossa hekin asuivat. Armeija oli ottanut neljä huonetta omaan käyttöönsä, keittiö oli talonväen kanssa yhteinen.

Höltän talo oli ainoa polttamatta jäänyt asuinrakennus Elisenvaaran asemalla. Sitäkin oli yritetty sytyttää, mutta oli kai ollut niin märkä lattia, ettei se ollut syttynyt, oli vain vähän hiiltynyt, ja niin säilynyt palolta asunnoksi talonväelle ja meille Is-pojille.

Tehtävähän siellä olivat samanlaiset kuin Lopotissaakin, niin kuin kirkonkylää nimitettiin, sillä erotuksella että Elisenvaara oli vartiokoppi, että ei tarvinnut kävellä pitkin tietä. Se oli sijoitettu siten Lopottiin menevän tien varteen, että siitä oli myös hyvä näkyvyys Hiitolan ja Simpeleelle menevien ratojen alkikäytviin.

Siltavartio Änäjoelle

Elisenvaaran Is-yksikön tehtäviin kuului myös vartioida Änäjoen rautatiesiltaa, jossa oli vain pioneerien rakentama puinen silta. Vaikka itse joki oli pieni muutaman metrin levyinen, se sijaitsi syvässä notkelmassa, joten siihen kohtaan oli tarvinnut tehdä noin 4-5 metrin korkuinen valli, jolla tasoitettiin tämä notkelma rautatietä varten. Koska silta oli räjäytetty käyttämällä voimakasta räjähdyspanosta sillan alla, niin se oli rikkonut ratavallia huomattavan pitkältä, pituutta en muista, mutta useampia kymmeniä metrejä.

Koska silta sijaitsi hyvin rauhallisella paikalla, niin sen rikkominen olisi ollut hyvin helppoa. Lähimpäänkin taloon, jossa me majoitimme, oli matkaa noin puolisen kilometriä, ja näkyvyyskin sillalle oli huono.

Minunkin kohdalleni tämä komennus sattui muutaman kerran, mikä oli kokemus sekini. Viikon kuiva muona otettiin mukaan. Junasta jäättiin pois Lamminsalon seisakkeella, josta jatkettiin jalkaisin, matkaa oli kilometrin verran. Meidät oli majoitettu eräiseen maalais-taloon. Olivatko omistajat jo tulleet takaisin, sitä en muista. Meidät oli sijoitettu yhteen huoneeseen, josta oli suora yhteys eteiseen, joten emme häiritse kovin paljon talon asukkaita.

Ryhmän vahvuus oli neljä poikaa, joten vartiovuoro tuli aina kuuden tunnin välein. Mutta joskus tuntui siltä, kun ei nukkumisenkaan päivällä maistanut, että jospa vartiovuorojen välillä kävisisikin Elisenvaara. Koska Lamminsalon seisakkeella eivät kaikki junat pysähtyneet, niin kyytiin käytiin sillan kohdalla. Siinä oli muistaakseni 15 kilometrin tuntinopeus. Niin varmistettiin, että päästiin Elisenvaaraan, sillä siellä kyllä kaikki junat pysähtyivät. Paluumatkalla kävi yleensä samoin: täytyi tulla sillalle asti. Mutta se ei meitä haitannut, sillä

poikkeuksetta ajoimme aina sillalle saakka.

Radistiksi Elisenvaara

Vartiotehtäviä minun kohdallani ei kestänyt kovinkaan kauan, sillä keväällä ennen kesän tuloa Is-yksikössä otettiin käytäntöön viestiradiot yhteyksien pitämistä varten. Niin Elisenvaarakin sai oman radioyksikkönsä, ja sen ympärivuorokautiseen päivystämiseen tarvittiin määrätty määrä henkilöitä. Ja niin meistä pojista neljä lähetettiin Hiitolan kursseille saamaan alkeisopetusta viestiradion käytöstä. Se käytti ainoastaan salakielteä, joka täytyi kirjata ylös ja sitten lukea avaimesta, mitä viesti piti sisältää.

Tehtävä tuntui paljon mielekkäämmältä kuin vartiokopissa istuminen, vaikka joskus se kaksituntinenkin istuminen öiseen aikaan oli vähän pitkästyttävää. Mutta siinä voi harrastaa lukemista ja sen semmoista ajanvietettä, jos radio oli hiljaa.

”Ihmettelen, kuinka niin epäonnistunut paistos oli lähetetty eteenpäin, kun puolet leivän paksuudesta oli aivan tiivistä ja tummaa.”

Kevätalven edettyä niin pitkälle, että maat alkoivat paljastua lumesta, alkoi karjalaisten kotiinpaluu hyvin vilkkaana. Jokainen halusi tulla mahdollisimman aikaisin keväällä, että ehtisi sitten kesän aikana laittaa asunnon kuntoon. Sillä kaikki ne tarvitsivat kunnostusta, ja monelta ne oli hävitetty tai poltettu kokonaan, niin että uudisrakennuksia tarvittiin paljon. Elisenvaaran asemaseutukin oli hävitetty täydellisesti. Sivukylissä oli sentään suurin osa rakennuksista korjattavissa asuttavaan kuntoon.

Evakot palaavat

Evakoiden palaamisesta johtuen asemalla alkoi olla aika vilkasta, niin myös maanteilla, sillä jokainen halusi päästä mitä nopeimmin omalle kotipaikalleen ja siivoamaan ryssien jättämää roinaa pois. Ja mitenkäs ne muuten hävitti kuin polttamalla. Ja poltettaessa nousee savua ja sellaisesta ehkä kosteasta ja likaisesta roinasta etenkin. Sen taas ilmavalvontatornin Lotat huomasivat ja ilmoittivat Is-toimistoon: ”Sieltä ja sieltä päin nousee savua. Menkääs tarkistamaan, ketkä siellä pitävät nuotiota.”

Ja niitä tarkistustehtäviä jouduimme me radistitkin tuurien väleillä tekemään, mutta olihan se vaihtelua istumahommaamme verrattuna. Ilmoituksessa yleensä aina oli maininta, mistä kylästä päin savu nousi. Toinen meistä yleensä oli sellainen, joka tunsu vähän tietoa, ettei ollut aivan outoa seutua. Yksin ei tarvinnut kenenkään lähteä. Niitä

Mielipiteitä

Syksyn uutispommi

Karjala-keskusteluun räväytti Kainuun Sanomat uutispommin, jota puidaan vielä pitkään. Lehden artikkelista käy selvästi ilmi, miten epäsiisimäisesti meidän ulkopoliittinen johdomme silloin presidentti Koiviston johdolla toimi. Koiviston päähän ei milään mahtunut, että neuvostoimperiumi oli tullut tien- sä päähän.

Valtiotieteentohtori Jukka Seppisen kirjasta käy

selvästi ilmi, mitä vuonna 1991 oikein tapahtui. Neuvostodiplomaateilta saapui eri kanavia pitkin useita viestejä neuvottelujen avaamiseksi Karjala-kysymyksessä. Suomen silloinen ulkopoliittinen johto ei reagoanut mitenkään näihin viesteihin.

Sitten saapui Jeltsiniltä samansisältöinen viesti rajaneuvottelujen alkamiseksi. Koivisto ei vastannut kahteen viikkoon mitään.

Jeltsin toisti tarjouksensa, silloin Koivisto lähetti ministeri Paasion Moskovaan kertomaan, ettei Suomella ole tarvetta rajaneuvotteluihin. Koiviston motiivina oli silloin ja on vieläkin: ”Meillä on liikaa maata ennestäänkin, jota ei pystytä asuttamaan.” Tuon epäsiisallista perustetta tuskin voi keksiä!

Tuntuu uskomattomalta, että silloista neuvottelukut- sua ei otettu vastaan. Aina-

han pitää pystyä neuvotte- lemaan, kun siihen mahdol- lisuus tarjotaan. Näin olisi selvitetty vastapuolen to- dellinen tarkoitus.

Nyt kun asiaa on alettu tutkia, on kaikilla ollut kiire kieltää jyrkästi, että mi- tään kauppa Karjalasta oli- si käyty. Esko Ahokin kiisti silmät kirkkaina: ”Minä olin silloin politiikan kes- keisessä ytimessä. Mitään tällaista ei ole tapahtunut.”

Allekirjoittanut ei kuulu- nut ”yttimeen”, mutta muis- tain hyvin, mitä lehdet sil- loin kirjoittivat. Poliitikot ilmeisesti luottavat siihen, ettei ihmisen muisti ole kol- mea kuukautta pidempi. Presidentti Koivisto on vii- saudessaan ministereineen

tunaroitunut tämän Karjala- kysymyksen sellaiseen ta- kalukkoon, ettei se vähällä aukea. Aika kyllä vielä tä- mänkin lukon aukaisee.

Amerikan entinen presi- dentti Lincoln on sanonut: ”Mitkä ratkaisut eivät ole tehty oikeuden mukaan, ne eivät ole koskaan pysyviä.”

Kainuun Sanomien ju- tusta on Venäjän Burbulis kovasti tuotunut, uhkaa haastaa lehden oikeuteen Venäjän kunnian loukkauk- sesta. Mielestäni kyllä Ve- näjän kunnia taitaa mennä vitsein puolelle tässä Karja- la-asiassa.

Jos nyt kuitenkin herra Burbulis tulee käräjille Kai- nuuseen, niin puidaan sa- moilla tuomareilla tämän

minunkin juttuni. Haastan- täten B:n kotini ryöstämi- sestä, rosvoamisesta ja hä- vittämisestä, samoin laitto- masta noin kahden hehtaa- rin aukkohakkuusta ilman minun, laillisen metsän- omistajan, lupaa.

Allekirjoittanut on todis- tettavasti Hiitolassa olevan tilan laillinen omistaja. Mi- nulla on tallella alkuperäi- nen kauppakirja, lainhuu- dot ja tiluskirjat. Löytyypä palovakuutus kirjakin. Ta- vataanko Kainuun käräjillä, herra Burbulis?

Finskitsuhna
Karjalan Starikka
Eino Ahokas
Siikainen

tehtäviä riitti aivan koko kesäksi, joskin syksymmäl- lä ne jäivät vähäisemmiksi, ja myöhemässä vaiheessa tehtävien luonne hiukan muuttui.

Aika nopeassa tahdissa kylät täyttyivät asukkaista, sillä jokainen halusi tulla takaisin kotiseudulleen pois vieraitten nurkista, vaikka olikin sotatila ja rintamat olivat kaukana ainakin mei- dän kurkijokelaisten näkö- kulmasta katsottuna. Koti- kyläni Saareksenkin asuk- kaat taisivat jo melkein kaik- ki palata kotiseudulleen ke- vällä, sillä kylä oli säilynyt aika hyvin, vaikka saikin kokea ankaran tykistökeski- tyksen alueellaan. Ainoas- taan yksi talo oli palanut, mutta sekin oli palanut jo ai- kaisemmin, ei valtauksen ai- kana, vaikka kylästä olikin erittäin tietojen mukaan käyty kovaa taistelua.

Kun tuli elämää, niin se toi tullessaan myös ylimää- räisiä hiippareita. Emme tienneet heidän alkuperään- sä emmekä, keitä he olivat. Se oli hiukan jännempää, kuin oli savujen toteami- nen, kun kyseessä oli hen- kilöitä, joista me emme tienneet mitään. Vain se tie- dettiin, että jotain hämärä- peräistä sakkia ne olivat. Desanteiksi niitä ilmoittajat nimittivät, mutta mene ja tiedä, ei kyllä yhtään kiinni saatu. Mutta jonkinlaista kontaktia heihin kummin- kin saatiin niin, etteivät ne mitään aaveita tai harhaku- vitelmia olleet.

Raivaamista ja jälleenrakentamista

Asukkaiden palaaminen, elisenvaaralaisten varsin- kaan, ei ollut aina niin on- nellista niin kuin joissain sivukylissä, sillä asemaseu- dulla oli kaikki rakennukset poltettu tai pommituksissa raunioituneet. Silti mieli paloi kotiseudulle, vaikka siellä ei ollut mitään ehjää paikkaa. Mutta kesäaikaan tarkeni vaikka kuusen juu- rella, ja samalla sai käydä raivaamaan raunioita, joi- hin voi sitten rakentaa uu- den kodin.

Koska paluumuuttajat suurelta osin olivat naisia - lapsiahan sinne ei silloin vielä päästettykään - niin joskus tuli eteen voiman puute. Kun rakennus oli pa-

Missä on Koiviston Karjala-päätös?

Elo-syyskuun 2007 aika- na on käyty laajaa keskus- telua siitä, lähettikö Venäjä Suomelle viestejä tai tarjouksia pakkoluovutetun Kar- jalan palauttamisneuvotte- lujen tunnusteluiksi. Viral- lista tarjousta ei tullut, mut- ta useiden korkeatasoisten viestien tuleminen on sel- keästi todennettu. Andrei Fjodorov on vahvistanut tiedot useista viesteistä.

Valtiotieteiden tohtori Jukka Seppinen kertoi leh- dellemme saaneensa suorat terveiset Neuvostoliiton keskuskomitealta Liettuan pääministerin Kazimiera Brunskien kautta. Asiaa selvittävän työryhmän pe- rustaminen on Kainuun Sa- nomien artikkelin mukaan vahvistettu. Edustajamme on tiistaina 25.9. saanut vahvistuksen työryhmän olemassaolosta henkilöltä, joka on itse toiminut ko- ryhmän jäsenenä.

Viestejä on siten tullut, ja työryhmä on tehnyt työnsä. Sen jälkeen asiasta on tehty päätös. Onko sen tehnyt presidentin kansliapäällik- kö Jaakko Kalela, ulkomi- nisteri Paavo Väyrynen vai presidentti Mauno Koivis-

to, vai onko asia käsitelty hallituksessa? Kyse on pe- rimmiltään ollut valtakun- nan rajasta, minkä käsitte- ly kuuluu eduskunnan päätös- vallan piiriin.

Kuka on tehnyt Karjala- päätöksen? Missä ovat sii- hen liittyvät asiakirjat? Ei ole mahdollista, että esim. tohtori Seppisen kirjallinen selvitys Karjalan Liiton kautta ja suoraan ulkomi- nisterille ja presidentille olisi heitetty roskakoriin. Missä ovat viestinviejien kirjeet?

Mutta ennen kaikkea, missä ovat asian valmiste- ludokumentit, työryhmän muistiot ja varsinainen pää- tös? Ei ole mitään mahdol- lisuuksia perustaa 10 hen- gen työryhmää tekemään isoa selvitystä valtiolliselle elimelle tekemättä siitä päätöstä. Se on myös edel- lyttänyt määrärahan osoi- tamista työryhmän kului- hin. Kenen budjetista työ- ryhmälle on maksettu?

Ei myöskään voida kuvi- tellä, että kukaan vastuulli- nen julkisen viran hoitaja tekisi päätöksen Suomen rajoista eli 45 000 km2 alue- eesta ja noin 500 000 eva-

kon ihmisoikeuksista kir- jaamatta päätöstä mihin- kään. Asiakirjat eivät voi olla presidentti Koiviston yksityisarkistossa, koska kyse on todella merkittävi- tä valtiollisista asioista, ei Koiviston henkilökohtaisi- ta asioista.

Koivisto pyysi presi- dentti Tarja Halosta sala- maan ns. Koiviston konklaavin eli 9. 5.1992 oi- keuspoliittisen seminaarin asiakirjat. Mitä valtion etua siinä suojeltiin? Yksityisten virkamiesten ja päättäjien etua varmasti suojeltiin, mutta sellainen ei voi olla valtiollisen päätöksen tär- kein kriteeri.

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viran- omaisen asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, joll- ei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoi- tettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asia- kirjasta. Asiakirjojen julki- suudesta voidaan tehdä poikkeuksia vain lailla ja välttämättömien syiden vuoksi. Asiakirjojen julki- suusolettama eli hallinnon julkisuusperiaate on tiedon-

saantioikeuden peruslähtö- kohta.

Julkisuutta sääntelee tar- kemmin Laki viranomais- ten toiminnan julkisuude- sta 21.5.1999/621. Lain tar- koitus on sen 3 § mukaan: ”Tässä laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien ja viranomaisten velvolli- suuksien tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta ja hy- vää tiedonhallintatapaa vi- ranomaisten toiminnassa sekä antaa yksilöille ja yhti- seisöille mahdollisuus val- voa julkisen vallan ja jul- kisten varojen käyttöä, muodostaa vapaasti mieli- piteensä sekä vaikuttaa jul- kisen vallan käyttöön ja valvoa oikeuksiaan ja etu- jaan”.

Julkisuuslaki velvoittaa viranomaisen toimimaan julkisuusmyönteisesti: tie- donsaaannin rajoittamiselle on oltava objektiivinen pe- ruste. Jos pyydettyä tietoa ei anneta, tämä on perustel- tava.

Jokaisella on oikeus saa- da tieto julkisesta asiakir- jasta ja tallenteesta (12 §). ”Tiedon pyytäjää on diaarin ja muiden hakemistojen avulla avustettava yksilöi-

mään asiakirja, josta hän haluaa tiedon. Tiedon pyy- täjän ei tarvitse selvittää henkilöllisyyttään eikä pe- rustella pyyntöään, ellei tämä ole tarpeen viran- omaiselle säädetyn harkin- tavallan käyttämiseksi tai sen selvittämiseksi, onko pyytäjällä oikeus saada tieto asiakirjan sisällöstä (13 §).”

Salassapitovelvoitteet (24 §) liittyvät ulkopoliiti- kan saralla esim. poliittisiin tilannearviointeihin tai suhteista käytyjen neuvottelu- jen asiakirjoihin tai suhteis- ta toiseen valtioon. Koivis- ton mukaan ei ollut mitään tarjouksia eikä neuvottelu- ja, joten viesteissä ei 15 vuoden jälkeen voi olla mi- tään salattavaakaan.

On mielenkiintoista näh- dä, toimitaanko tässä asia- sa suomettuneen valtion- hallinnon käsikirjan mu- kaan eli asia katsotaan Koivis- ton kanonisoimaksi ja siitä vaietaan, vai joko val- tionhallinto alkaa osoittaa perustuslain ja julkisuuslain mukaista avoimuutta myös kanonisoiduissa asioissa.

ProKarelia

lanut ja pystyyyn oli jäänyt ainoastaan savupiippu ja sekin hyvin heikonlainen niin, että se voisi kaatua milloin hyvänsä ja sen ympäristön raivaaminen olisi ollut vähän uhkarohkeaa työtä, niin tulivat pyytä- mään, että jos me Is-pojat tulisimme ja kaataisimme sen savupiipun. Itse he ei- vät sitä jaksaneet eivätkä osanneet tehdä.

Kesä 1942 Elisenvaaras- sa oli hyvin rauhallinen tal- visotaan verrattuna. Häly- tyksiäkään ei ollut monta- kaan kertaa, eikä pommi- tuksia ollut kertaakaan sinä aikana, minkä minä olin siellä. Siten kotiseudulleen palanneet asukkaat saivat rauhassa korjata asuntojaan taikka alkaa kokonaan rakentaa uutta. Samoin juna- liikenne oli hyvin vilkasta Elisenvaaran asemalla, kuin myös Sorjon ja Alhon asemilla.

Jatkuu...

Eskon puumerkki

Rovasti Gust. Arokallio

(Muistelma)

Ensin kappalaisena ja sitten kirkkoherrana tuli rovasti Arokallio olleeksi pappina Kurkijoella yli puolen vuosisataa. Hän ennätti sinä aikana toimia paljonkin kurkijokelaisten hyväksi. Ennen kaikkea hän tietysti oli pappi. Ja juuri pappina hän vaikutti suuresti kirkolliseen elämään.

Hän oli laulumies. Ja etupäässä juuri hänen ansiostaan Kurkijoen kirkkolaulu oli maan kuulu. Hänen tapanaan olikin sanoa, ettei pitkistä saarnoista ole mihinkään, ihmiset vain torkkuvat tai suorastaan nukkuvat saarnan ajan eivätkä muista saarnasta juuri mitään. Mutta minkä saa lauletuksi ihmisten mieliin, se kestää. Tässä asiassa hänellä oli suurena apuna silloinen urkuri Siilas Palmu. Itse hän messusi ja lauloi kaikki mahdolliset rukoukset alttarilta.

Moni väittää, että Kurkijoen kirkkolaulun korkea taso oli juuri urkuri Palmun ansiota. Tässä väitteessä on paljon perää, mutta ilman rovastin myötävaikutusta ei urkuri olisi paljoakaan sa-

nut aikaan.

Rippikoulussa nuorisoa laulatettiin. Joka päivä opetti pappi heille kristinoppia 4 tuntia ja urkuri laulatti heitä myöskin joka päivä 4 tuntia. Talvisin kävi urkuri joka kylässä ihmisiä laulattamassa. Virsikannel oli tämän vuosisadan (1900) alussa hyvin yleinen Kurkijoella. Sillä säestettiin virsien laulua kotona.

Aikaisemmin kestivät saarnat vähintään 2 tuntia. Kirkot olivat talvella kylmät, lämmittämättömät, ja ihmiset nukkuivat turkeissaan. Turkki päällä papitkin saarnasivat. Eräs muualta tullut mies, papinpoika, sanoi kerran, että kylmät kirkot ja pitkät saarnat, kun oli pakko käydä kirkossa, karistivat hänestä kristinuskon. Hyvä kirkkolaulu olisi kai hänetkin pitänyt kristittyinä. Hän oli nimittäin laulumies hänkin.

Rovasti Arokallion toimesta saarnat saivat kestään korkeintaan puoli tuntia, mieluiten vain 20 minuuttia tekstin lukuineen. Tästä oli tietysti suuri helpotus papeille ja vielä suu-

50 Kurkijokelainen
VUOTTA SITTEN...

remppi helpotus sanan kuulijoille. Tämä olkoon sanottu hänen toiminnastaan pappina.

Mutta rovasti Arokallion oli myöskin talousmies. Kurkijokelaisten taloutta hän suuresti määrin kohotti. Jo viime vuosisadan (1800) lopulla ja vielä myöhemmin oli karjalla ja tietyksi maitotaloudella hyvin suuri merkitys Kurkijoen. Mutta miten saada liika maito markkinoille? Tarvittiin meijeri.

Kun silloinen kappalainen Pettersson – myöhemmin rovastina Arokallio – puuhasi meijeriä Kurkijoenle, ei vielä ollut olemassa osuustoimintalakeja. Osuusmeijeriä nykyaikaisessa mielessä ei voitu perustaa. Yksityismeijerikin oli niissä olosuhteissa mahdoton. Hän oli kaukonäköinen mies. Hän suunnitteli ihan uuden liiketypin. Kurkijoen meijerin virallinen nimi oli Kurkijoen Osuusmeijeri Osakeyhtiö. Silloisissa

oloissa täytyi meijeristä tehdä osakeyhtiö, mutta maidon tuottajat olivat samalla osakkeitten omistajia.

Minä sanon suoraan, etten minä tunne Kurkijoen meijerin perustamisvaiheita enkä sisäistä järjestelyä. Eikä se välttämätöntä olekaan. Tiedän vain, että rovasti Arokallio sen perusti jo kappalaisena ollessaan ja että hän sen myöskin suunnitteli. Kurkijoen meijeri oli nykyisten osuusmeijerien edeltäjä. Tietysti meijeriä muut hoitivat, mutta rovasti Arokallion seurasi tarkkaan sen taloutta. Vasta sitten kun meijeri oli maksanut kaikki velkansa, luopui hän siitä kokonaan.

Monella muullakin tavalla rovasti Arokallio ajoi kurkijokelaisten ja ympäristönkin taloudellisia asioita. Huomattavin niistä on Jaakkiman Lumivaaran lankakunnan yhteismetsäasia.

Kaikista hänen tekemisistään on mahdotonta mitään tietää, sillä hänellä oli erikoinen taito peittyä työhönsä taakse. Hän sai muut toimimaan, vaikeivat he tienneetkään, että hän oikeastaan oli pannut asian alulle. Hän sai myöskin monet omia toimiaan vastusta-

Juho Uimosen rovasti Gustaf Arokalliosta maalaama taulu on nykyään Kurkijoki-museossa.

maan. Rovasti Arokallio seilitikin, ettei mitään asiaa saanut onnelliseen päätökseen ilman vastustajia, vieläpä kovia vastustajia.

Kaarlo Olsonen
Tämä 3.8.1957 Kurkijokelaisen numerossa 31 jul-

kaistu muistelma rovasti Arokalliosta täydentää tänä vuonna Kurkijokelaisen numerossa 17 julkaistua kirjoitusta, jossa kerrotaan perustiedot yli 50 vuotta Kurkijoella pappina toimineesta Gustaf Arokalliosta (ent. Pettersson).

Kuulumissii

Et pannoo pahast syvälest et mahast, ko kuulin ja näin, mite hyö melskaavat, pannoot topoliks kaik Kurkijoen kalliitki, koht kova soraralli Moskovaa ja Pietariä.

Iso raha sielki mahissoa jyllää, se ei sääli Lopottii, ei syrjäkyllää. Suuret konneet maata myllää, ihmiset tukehuttaat, tienoot põlly.

Ussiist kahon Soskuun sillan pääs, takan korkii kallio halkeemas petäjä kittuu. Tuol Hamusen Marin kalliin loukos elokuus viinimarjatertut punasen hehkuu.

Kaik pannoot poroks, rahaks. Vielki saavat miu suuttumaa. Mut mitä täl menol mahan, miepä unneutan ja situn heijä asseil.

Anna

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. Yrjö Leino
2. jordanialainen Sirhan B. Sirhan
3. korppi
4. tsasounaksi
5. D-vitamiinin
6. 1800-luvulla (v. 1811)
7. Sudan
8. v. 1937
9. P. E. Svinhufvudin
10. Yrjö Leino

Iletti

Et mie häppiin, ko silviisii heitti nuri. Siin harmaal asvartil maata röhnötin ko emäsika pahmuus. Nii huonoks heitän, en evvääkkää liikuttant. Mikä ihme se ol, ku en lähtent livohkaa pitki kattuu vitomaa.

Siin levällä ko lettu ja kaik ympäril kahto. Mikäs siin loikois: untuvainen ol olo. Kaik nii pehmiit, ku ois leijunt puumolis, enneku silmät aukas: siin sakki vahti. Jo jälkeepäi iletii.

EHT-liiton jäsen

Erikoishammasteknikko

MARKO ROSENDAHL

Vastaanotto Heimolinnankatu 14 Loimaa

Ajanvaraus puh. (02) 763 1179

ERLUND-talo

Hengittävä hirsitalo. Rakenteissa ei muoveja eikä epäorgaanisia aineita. Englannin MTV:n valinta Suomen edustajaksi Grand Designs-ohjelmaan.

Asu terveellisesti, hengitä vapaasti unelmiesi talossa, Erlund-talossa!

MELLILÄN HIRSITYÖ

Ysitie 345, 32300 MELLILÄ

Kotimaan myynti:
Juhani Eklund p. 0400-530 979
e-mail: myynti@erlund-house.com

TILAA

Kurkijokelainen

Asianajaja

ASIANAJAJA

on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajajatoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeusturva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN

Varatuomari

Julkisen kaupanvahvistaja
Kauppalankatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY

AA, VT Jari Heikman
AA, VT Katri Ranta-Eskola
VT Kaarina Nylamo

Turuntie 8-14, II krs. Loimaa
Puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.net.fi
www.heikman.com

MUSIIKKIVÄEN PALVELUPAIKKA

LOIMAAN MUSIIKKI

Puh. (02) 7622 950
Oikokatu 3, Loimaa
Avoinna: ma-pe 12-18, la 10-14

KukkaBox

Puh. 762 2669

Vastapäättä Loimaan Aluesairaala

LAATUA EDULLISUUTTA AMMATTILAISelta

- Kellohuoltopalvelu
- Käsikaiverrukset
- Konekaiverrukset
- Korukorjaus/ kivi-istutustyöt
- Sormuksien valmistus
- Ja nyt myös lasikaiverrus

KAIKKI PAIKAN PÄÄLTÄ

KELLOLIIKE

Juhani Lankinen Ky

Kauppalankatu 2, Loimaa
Puh. (02) 763 2760
(Kaupungintaloa vastapäätä)

Taksvärkki-päivä Kurkijokelaisen toimituksessa

Meillä koulussa on joka vuosi tapana pitää taksvärkki-päivä, jolloin jokaisen oppilaan pitää mennä päiväksi johonkin töihin ja ansaita siitä vähän rahaa.

Itse päätin mennä Kurkijokelaisen toimitukseen, jossa kummitäni on siellä päätoimittajana.

Päivän aikana järjestelin papereita ja auttelin asioissa. Sain jopa vähän vastuuta sillä välin, kun kummitä-

Elisenvaaran koulun 8. luokkaa käyvä kyröläinen Annika Virtanen teki oman taksvärkkipäivänsä Kurkijokelaisessa. Toimittaja laitto nuoren naisen myös kirjoittamaan muun muassa siitä, miten karjalaisuus näkyy tämän kolmannen polven kurkijokelaisen kotona.

tini meni käymään pikaisesti asioilla. Tänään oli aika hiljainen päivä, mutta silti aika meni nopsasti, kun oli tekemistä.

Minulla on myös kurkijokelainen tausta, sillä ukkini Risto Hartikka on Kurkijoelta kotoisin. Kotona kurkijokelaisuudesta ei mielestäni näy, mutta kun menen ukin ja mummin luo, niin siellä kyllä kuuluu välillä ihan omituisiakin sanoja. Välillä esimerkiksi sanat mie ja sie tarttuvat itse-nikin!

Olin myös edelliskesän kurkijokelaisten pitäjäjuhlilla esiintymässä parilla tanssilla.

Juhlissa selvitin myös vähän sukumme juuria.

Annika Virtanen